

نقش باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی - اجتماعی در بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه دوم شهر ایلام^۱

پیمان محمد خانی^۱، رضا حیدری فرد^۲

^۱ دانش آموخته کارشناسی ارشد علوم تربیتی گرایش مدیریت آموزشی، دانشکده علوم انسانی، مؤسسه آموزش عالی باختر ایلام، ایران.
^۲ استادیار و عضو هیئت علمی گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، مؤسسه آموزش عالی باختر ایلام، ایران (نویسنده مسئول)

چکیده

هدف از پژوهش حاضر تبیین نقش باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی در بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه دوم شهر ایلام در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بوده است. پژوهش به لحاظ هدف کاربردی و از حیث گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری کلیه دانش آموزان پسر مدارس متوسطه دوم مشتمل بر ۲۳۷۱ نفر بود. نمونه آماری با استفاده از جدول مورگان (۱۹۷۰) برابر با ۳۸۶ نفر به روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای مرحله ای انتخاب شد. ابزار گردآوری داده ها: پرسشنامه باورهای معرفت شناختی شومر (۱۹۹۰)، شایستگی های هیجانی-اجتماعی زو و جسی (۲۰۱۲)، بهزیستی تحصیلی تومنین و سویی (۲۰۱۲)، روایی صوری و محتوایی پرسشنامه ها با نظر استاد راهنما و متخصصان تأیید شد. پایایی ابزار به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۸۶، ۰/۸۵ بدست آمد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار و آمار استنباطی آزمون کلموگروف-اسمیرنف، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون ساده و چند گانه به روش گام به گام استفاده شد. نتایج تحلیل داده ها نشان داد که میزان همبستگی بین باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان به ترتیب برابر با ۰/۶۶۵ و ۰/۷۷۳ و میزان خطای آزمون کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ بود. میزان سهم (پیش بینی) مؤلفه های ساده بودن دانش، قطعیت دانش، توانایی ذاتی در یادگیری، یادگیری سریع، خاص بودن دانش روی بهزیستی تحصیلی به ترتیب: ۲۰/۹، ۳۶/۴، ۲۹/۰، ۱۸/۷، ۳۱/۶ درصد بود که مؤلفه "قطعیت دانش" با مقدار ۳۶/۴ درصد دارای بیشترین سهم پیش بینی و مؤلفه "یادگیری سریع" با میزان ۱۸/۷ درصد دارای کمترین سهم پیش بینی روی بهزیستی تحصیلی بود. همچنین، میزان سهم (پیش بینی) مؤلفه های خودآگاهی، آگاهی اجتماعی، خودمدیریتی، مدیریت رابطه، تصمیم گیری مسئولانه روی بهزیستی تحصیلی به ترتیب: ۳۲/۸، ۴۶/۴، ۴۵/۲، ۳۹/۲ درصد بود که مؤلفه "خودمدیریتی" با مقدار ۴۶/۷ درصد دارای بیشترین سهم پیش بینی و مؤلفه "خودآگاهی" با میزان ۳۲/۸ درصد دارای کمترین سهم پیش بینی روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان بوده است. همچنین، برآورد ضرایب استاندارد شده نشان داد که شایستگی های هیجانی-اجتماعی با برآورد استاندارد ۰/۶۰۳ نسبت به باورهای معرفت شناختی با مقدار استاندارد ۰/۲۴۴ تأثیر بیشتری روی بهزیستی تحصیلی داشت. بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه دوم شهر ایلام روی هم رفته براساس باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی به میزان ۶۲/۸ درصد قابل پیش بینی و تبیین بود.

واژه‌های کلیدی: باورهای معرفت شناختی، شایستگی های هیجانی-اجتماعی، بهزیستی تحصیلی

^۱ . این مقاله از پایان نامه کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی، گرایش مدیریت آموزشی مؤسسه آموزش عالی باختر ایلام استخراج یافته است.

مقدمه

همواره نظام آموزشی و عوامل مؤثر بر موفقیت و کیفیت تحصیلی دانش آموزان از دغدغه های پژوهشگران بوده است. در تحقیقات متفاوت این عوامل با توجه به میزان اهمیت و میزان تأثیری که بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان داشته اند مورد بررسی قرار گرفته اند. یکی از عواملی که دارای اهمیت زیادی است و بر نتایج تحصیلی تأثیر گذار می باشد بهزیستی تحصیلی است (قدم پور و همکاران، ۱۳۹۷). بهزیستی تحصیلی از روان شناسی مثبت گرفته شده است و در ارزیابی نظام آموزشی یکی از شاخص های مهم تلقی می شود و تأثیر آن بر کیفیت زندگی و مسائل آموزشی به عنوان شاخص مهم فرایند تحصیلی در نظر گرفته می شود (طهماسب زاده شیخدار، ۱۳۹۹). بهزیستی تحصیلی دلالت بر سطوح بالای انرژی و انعطاف ذهنی، تمرکز، برانگیختگی و جذب شدگی شادی آفرین در هنگام مطالعه دارد (داودی بیلندی، ۱۳۹۶). بهزیستی تحصیلی دارای مؤلفه هایی از جمله مهارت انجام تکالیف، رضایت مندی و رضایت بخشی در عملکرد و همچنین اشتیاق تحصیلی می باشد (تویوی و دسی، ۲۰۱۶؛ به نقل از خسروی پور، طوسی و مظاهری پور، ۱۴۰۳). یکی از متغیرهایی که با بهزیستی تحصیلی ارتباط دارد، باورهای معرفت شناختی است. مقوله معرفت شناختی موضوعی است که در سال های اخیر به شدت مورد توجه بسیاری از کارشناسان حوزه های فلسفی و مسائل آموزشی قرار گرفته است. حوزه یاد شده پیرامون ماهیت، منشأ، محدودیت و اعتبار دانش بحث می کند (هوفر، ۲۰۰۲؛ به نقل از سواری، ۱۳۹۶). به عبارت دیگر باورهای معرفت شناختی، به باورهای افراد در مورد طبیعت و ساخت دانش (بوهل، الکساندر و مورفی، ۲۰۰۲؛ شومر، ۱۹۹۸؛ به نقل از سواری، ۱۳۹۶) و کسب معرفت اشاره می کند (هوفر و پینتریچ، ۱۹۹۷؛ به نقل از سواری، ۱۳۹۶). برخی از صاحب نظران همچون آندرسون (۱۹۸۴)، معتقدند که باورهای معرفت شناختی نتیجه تربیت خانه و آموزش رسمی است و طی آن افراد به کسب تجربه و تعبیر و تفسیر آن می پردازند. می توان گفت که کیفیت باورهای معرفت شناختی افراد بهزیستی تحصیلی و یا نقطه مقابل آن اهمالکاری تحصیلی آنان را تحت تأثیر قرار می دهد. در این راستا نتایج پژوهش حسینی منش و همکاران (۱۳۹۶)، نقش اهداف، باورهای معرفت شناختی و کیفیت تجارب یادگیری بر اهمالکاری تحصیلی دانشجویان را تأیید کرد. به عبارت دیگر، یافته های پژوهشی آنها نشان داد که سطح ضعیف باورهای معرفت شناختی دانشجویان باعث اهمالکاری آنان در امور تحصیلی می گردد. متغیر دیگر مرتبط با بهزیستی تحصیلی، شایستگی های هیجانی-اجتماعی است. منظور از مهارت های هیجانی-اجتماعی آن است که دانش آموز بر رفتارهایی که سبب شکل گیری تعامل های اجتماعی بین او و دنیای بیرون می شود (مانند شروع و حفظ روابط دوستانه با همسالان و بزرگسالان، رفتارهای تعاونی و همکاری) و نیز مدیریت هیجان ها و احساس های خود (مانند مدیریت پرخاشگری و تعارض، نظم جویی و واکنش پذیری) تسلط یابد و به تحول حس مهارت و ارزش خود دست یابد (اسکویرس، ۲۰۰۳؛ به نقل از مکرم، کاظمی و تکلوی، ۱۴۰۰). پیرامون اهمیت تفکر

^۱ Acadfmic quality^۲ Academic Well- being^۳ Thuy-vy & Deci^۴ Epistemological beliefs^۵ Hofer^۶ Buehl, Alexander & Murphy, Schommer^۷ Hofer & Pintrich^۸ Anderson^۹ Emotional- Social Competences^{۱۰} Squires

معرفت شناختی در زمینه آموزش و یادگیری، برخی صاحب نظران همچون شومر (۱۹۹۲؛ به نقل از سواری، ۱۳۹۶) معتقدند که مطالعه باورهای معرفت شناختی می تواند توانایی و ظرفیت رفتن به مدرسه را تعیین نموده و به افزایش باورهای فردی درباره طبیعت دانش و یادگیری کمک کند. در همین راستا هوفر (۲۰۰۱) این بحث را مطرح نمود که درک باورهای معرفت شناختی کمک می کند تا بفهمیم چگونه مسائل علمی را حل، اطلاعات جدید را ارزیابی و همچنین تصمیمات اساسی که زندگی خود و دیگران را تحت تأثیر قرار می دهد را بگیریم. همچنین در بیان اهمیت باورهای معرفت شناختی گفته شده است که تفکر معرفت شناختی نه فقط با یادگیری مدرسه، بلکه با عناصر مهم یادگیری مادام العمر در مدرسه و خارج مدرسه ارتباط دارد (هوفر، ۲۰۰۱؛ به نقل از سواری، ۱۳۹۶). نتایج به دست آمده از پژوهش های مختلف نشان می دهد که باورهای معرفت شناختی نقش مهمی در چگونگی یادگیری دانش آموزان، چگونگی آموزش معلمان، راهبردهای فراشناخت، تبیین و تفسیر اطلاعات و پشتکار در تکالیف تحصیلی (شومر-کینز، دال و هاتر، ۲۰۰۵) غلبه بر پارادوکس های یادگیری و کنترل فراشناختی (بروم، پیچل و استاهل، ۲۰۰۹؛ به نقل از سواری، ۱۳۹۶) ایفا می کند. در اهمیت شایستگی های هیجانی-اجتماعی نیز می توان گفت، شواهد زیادی وجود دارد که نشان می دهد مهارت های شایستگی های هیجانی-اجتماعی درک هیجانات خود و دیگران، تنظیم هیجانات، کنترل توجه، حل مسئله و درگیر شدن در رفتارهای اجتماعی و رابطه با مهارت های شناختی موفقیت در مدرسه را تسهیل می کند (دنهام و همکاران، ۲۰۱۲؛ به نقل از سادات نزاکتی هاشمیان و همکاران، ۱۴۰۰). به عقیده برهمن و موسیوند (۱۴۰۰)، ادراک شایستگی اجتماعی به واسطه بلوغ عاطفی و اخلاقی بر بهزیستی مدرسه مؤثر است. در اهمیت بهزیستی مدرسه باید گفت که، بهزیستی مدرسه (تحصیل) از شاخص های مهم پیشرفت تحصیلی محسوب می شود (پوتواین، کانرز، سیمز و داگلاس-اوسبورن، ۲۰۱۲؛ به نقل از برهمن و موسیوند، ۱۴۰۰). پژوهش ها نشان داده است، بهزیستی تحصیلی در درگیری هیجانی و شناختی به عنوان عامل فراگیر و مداخله کننده در مدارس در نظر گرفته می شود. هر اندازه دانش آموزان از نظر هیجانی و شناختی بیشتر با یادگیری ارتباط داشته باشند زمان بیشتری را برای مطالعه صرف می کنند و با نیازهای تحصیلی خود به طور مناسب تری کنار می آیند. همچنین احساس درگیری و کارآمدی در مقابل نیازهای تحصیلی با بهزیستی تحصیلی تجربه شده ارتباط دارد. در صورت دادن فرصت بیشتر به دانش آموزان جهت استفاده از علائق شخصی خود در فعالیت های تحصیلی و مدیریت کلاس و تعامل بیشتر همکلاسی ها و معلمان خود بهزیستی تحصیلی آنان افزایش می یابد (رستگار، صیف و مالکی، ۱۳۹۷).

مطالعات نشان داده است، دانش آموزانی که ارتباط و پیوند قوی تر و بیشتری با مدرسه دارند میزان افسردگی و اضطراب در بین آنها کمتر است (هدایت و صادق زاده، ۱۳۹۹). وانگ و همکاران (۲۰۱۹)، معتقدند که جهت گیری مثبت و وجود رابطه دوستانه در محیط مدرسه و کلاس درس باعث ایجاد احساس تعلق به مدرسه شده و در نتیجه از میزان ترک تحصیل، افسردگی و خلق و خوی منفی آنان کاسته می شود. دانش آموزان دارای این احساس تعلق، اساساً با وقت و علاقه اندک برای درگیر شدن با مشکلات اخلاقی و مخرب، در مسیر درست قرار گرفته اند. همچنین روابط بسیار مثبت تری با آموزگاران و بزرگترها در آنها مشاهده شده است (فرنودیان و همکاران، ۱۳۹۸). ویژگی اثر بخشی مدرسه از طریق تأثیر مثبت آنها بر روابط مثبت و محترمانه دانش آموز و معلم و انگیزه و پیشرفت تحصیلی، باعث افزایش عزت نفس دانش آموزان و جهت گیری آینده نگرانه آنها می شود (الم و همکاران، ۲۰۱۹؛ به نقل از خسروی پور، طوسی و مظاهری پور، ۱۴۰۳). همچنین دانش آموزانی که امید بیشتر، کارایی، خوش بینی و مقاومت دارند، رضایت بالاتری از زندگی دارند. نهایت اینکه، در صورتی که به بهزیستی تحصیلی دانش آموزان توجه شود، فرسودگی آنان در مدرسه کمتر می شود. همچنین باعث رضایت از مدرسه و انجام تکالیف بهتر شده و ارزش مدرسه در بین آنان افزایش پیدا می کند. با استناد به مبانی نظری متغیرهای موضوع و نمونه پژوهش های

^{۱۱}. Denham et al.

^{۱۲}. Wong et al.

^{۱۴}. Alm et al.

مرتبط، به طور خلاصه می توان اذعان داشت که انجام پژوهش با عنوان مذکور و حول متغیرهای ذکر شده به درک و شناخت صحیح عوامل و دست اندرکاران مدارس اعم از مدیران، معلمان، مشاوران؛ مربیان تربیتی و .... جهت موفقیت در انجام وظایف اصلی خود که همانا شناسایی، کشف و توسعه همه جانبه استعدادهای دانش آموزان است و در یک جمله کمک به دانش آموزان برای آموختن و آموختن برای بهتر زیستن است، یاری می رساند. همچنین کسب شناخت و درک بیشتر عوامل مدرسه به ویژه معلمان، مشاوران و مربیان تربیتی از شایستگی های هیجانی- اجتماعی آنها را در آموزش بهتر، اصلاح رفتارهای ناهنجار در مدرسه، ارتقای معرفت دینی دانش آموزان و.... یاری می رساند. و نهایت اینکه شناخت و درک صحیح از متغیر بهزیستی تحصیلی، همه دست اندرکاران تعلیم و تربیت دانش آموزان در مدرسه را در راستای تحقق این مفهوم که همانا تربیت دانش آموزان در ساحت های شش گانه و مطرح شده در سند تحول آموزش و پرورش است، یاری می رساند. در سال های اخیر، مطالعه مفهوم بهزیستی تحصیلی به عنوان یک سازه بسط و چند وجهی، به طور خاص در کانون توجه پژوهشگران تربیتی بوده است (نگاین و دسی، ۲۰۱۶؛ به نقل از برهمن و موسیوند، ۱۴۰۰). بررسی پیشینه نظری و پژوهشی نشان می دهد که در سال های اخیر توجه زیادی به مطالعه رابطه باورهای معرفت شناختی افراد با متغیرهایی نظیر: خودکارآمدی تحصیلی (معنوی پور، حسنی و رفیعی، ۱۳۹۱)، عملکرد تحصیلی (سواری، ۱۳۹۶؛ اشرف زاده، عیسی زادگان و میکائیلی منیع، ۱۳۹۷)، درگیری تحصیلی (عبدی زرین و سلیمانی، ۱۴۰۰؛ اکبر پور زنگلانی و خدایاری شوطی، ۱۴۰۰)، انگیزش پیشرفت (مرادی و همکاران، ۱۴۰۱)، خلاقیت (عبادی زارع، ۱۳۷۸) و راهبردهای خود نظم دهنده (شکوه و همکاران، ۱۳۹۸) شده است، که نشان از اهمیت این مقوله می باشد. همچنین یکی از عوامل تأثیر گذار بر یادگیری، عقاید فرد در مورد ماهیت دانش، دانستن و کسب دانش یا همان باورهای معرفت شناختی است که طی سال های اخیر مورد بررسی قرار گرفته است. این مفهوم قسمتی از فرایندهای یادگیری است که با آموزش و یادگیری مرتبط بوده و بر چگونگی یادگیری اثر می گذارد (هوفر^{۱۵}، ۲۰۰۴؛ به نقل از عبدی زرین و سلیمانی، ۱۴۰۰). هر چند پژوهشی تجربی که مستقیماً به بررسی رابطه بین باورهای معرفت شناختی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پرداخته باشد تاکنون مشاهده نشده است، اما با بررسی و مطالعه مبانی نظری در این خصوص می توان پی برد که احتمال دارد این ارتباط وجود داشته باشد و همین مسأله ذهن پژوهشگر را به بررسی و کنکاش در این خصوص وا داشته است.

در نهایت این که، با توجه به ضرورت پرداختن به موضوع و نیاز مطالعاتی در خصوص بررسی رابطه میان متغیر های باورهای معرفت شناختی، شایستگی های هیجانی- اجتماعی و بهزیستی تحصیلی دانش آموزان در حوزه آموزش و پرورش، علیرغم وجود برخی پژوهش ها مرتبط با موضوع که در سطور بالا به آنها اشاره شد، تاکنون پژوهشی با این عنوان در کشور و در حوزه نظام آموزشی و نیز در جامعه مورد مطالعه به نحوی که به طور همزمان به بررسی روابط این متغیرها و تعیین سهم متغیرهای پیش بین باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی- اجتماعی در پیش بینی بهزیستی تحصیلی پرداخته باشد، انجام نشده است و خلأ پژوهشی در این خصوص کاملاً مشهود است. لذا این پژوهش به این مهم پرداخته و در این راستا این پرسش برای پژوهشگر مطرح شده است که: آیا باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی- اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان رابطه دارد؟ و نیز سهم هر کدام از متغیرهای پیش بین در پیش بینی متغیر بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه دوم شهر ایلام به چه میزان است؟

مبانی نظری و پیشینه تجربی پژوهش

الف) باورهای معرفت شناختی: معرفت شناسی یا شناخت شناسی شاخه ای از فلسفه است که با ماهیت دانش سر و کار دارد. بحث معرفت و شناخت گر چه فلسفی است اما موضوع مورد مطالعه در روان شناسی نیز هست. مفهوم معرفت شناختی یکی از قلمروهای اصلی و مهم فلسفه است که به ماهیت و نیز توجیه معرفت بشری می پردازد. امروزه نیز، روان شناسان و

^{۱۵} Hofer.

متخصصان آموزش و پرورش به نحوی فزاینده در باب روند تحول و نیز باورهای معرفت شناختی انسان ها نظیر این که، افراد چگونه پدیدارهای هستی را می شناسند، نظریه ها و باورهایی که آن ها درباره دانستن و فهمیدن دارند، چیست و به چه شیوه و روشی مفروضات معرفت شناختی بر فرایندهای شناختی تفکر و استدلال اثر می گذارد، علاقه نشان داده اند (شعبانی ورکی و قلی زاده، ۱۳۹۲). فلاسفه، معرفت شناسی را به عنوان منشأ، ماهیت، محدودیت، روش ها و تبیین دانش انسانی بر شمرده اند (هافر، ۲۰۰۲؛ به نقل از برزگر بفرویی، رحیمی و برزگر بفرویی، ۱۳۹۴). روان شناسان تربیتی باورهای معرفت شناختی را به عنوان نظامی از فرض ها و باورهای ضمنی مطلق در نظر می گیرند که فراگیران درباره ماهیت دانش و کسب آن دارند (برونینگ، اسچرا و رونینگ، ۱۹۹۹؛ هوفر و پینتریچ، ۱۹۹۷؛ پالسن و فلدمن، ۲۰۰۵؛ به نقل از کمالی زارچ و همکاران، ۱۳۹۲). تقریباً نخستین فعالیت های روان شناسی در زمینه باورهای معرفت شناختی توسط ویلیام پری انجام شد. پری در سال ۱۹۶۸ در مطالعه تحول باورهای معرفت شناختی نشان داد، تصور دانشجویان در ابتدای ورود به دانشگاه مبتنی بر سادگی، قطعیت و مرجعیت دانش در خارج است. اما غالب دانشجویان در سال های آخر تحصیل معتقد بودند که دانش پیچیده، موقتی و مبتنی بر دلیل است (شعبانی ورکی، ۱۳۸۶). تفکر معرفت شناختی، نه فقط با یادگیری مدرسه، بلکه با عناصر مهم یادگیری مادام العمر و همیشگی در مدرسه و خارج مدرسه ارتباط دارد. توسعه باورهای معرفت شناختی، نقش خیلی مهمی در تسهیل تغییرهای مفهومی، سازماندهی دانش علمی و فرصت های یادگیری دانش آموزان ایفا می کند (بیوئل، ۲۰۰۸؛ به نقل از اکبر پور زنگلانی و خدایاری شوطی، ۱۴۰۰). هوفر و پینتریچ (۱۹۹۷) پژوهش های مربوط به نظریه های معرفت شناختی را به سه خط کلی طبقه بندی کرده اند. خط اول: پژوهشگران این گروه با بررسی تأثیر باورهای معرفت شناختی افراد در تفسیر تجارب آموزشی آنها پرداختند، مانند پری (۱۹۸۱)، بلنکی و دیگران (۱۹۸۶). خط دوم: شامل پژوهش هایی است که تأثیر فرض های معرفت شناختی بر فرایندهای تفکر و استدلال را بررسی می کنند، مانند قضاوت تأملی کینگ و کیچنر (۱۹۹۴، ۱۹۸۱) و مهارت های استدلال کوهن (۱۹۹۳). خط سوم: پژوهشگران این گروه، باورهای معرفت شناختی را نظامی از باورهای کم و بیش مستقل می دانند که بر عملکرد تحصیلی تأثیر می گذارند مانند مطالعات ریان (۱۹۸۴) و شومر (۱۹۹۴). منظور از نظام این است که بیش از یک باور وجود دارد و منظور از کم و بیش مستقل این است که این ابعاد ضرورتاً به موازات هم رشد نمی کنند. ابعادی که شومر (۱۹۹۰) برای معرفت شناختی مفهوم سازی کرد یک پیوستار را تشکیل می دهند، از باورهای خام تا باورهای پیچیده تر که عبارتند از: ۱- ثبات دانش: این بعد مربوط به باورهایی درباره قطعیت دانش و تغییر پذیری دانش است که طیفی از تغییر پذیری دانش تا عدم تغییر را در بر می گیرد. ۲- ساختار دانش: در یک سر پیوستار دانش مجموعه ای از اجزاء جدا و گسسته از اطلاعات است و در سر دیگر پیوستار، دانش مجموعه ای از ایده های به هم وابسته قرار دارد. ۳- منبع دانش: در یک سر پیوستار مراجع قدرت به عنوان منبع دستیابی به دانش هستند و در سر دیگر، مشاهده و استدلال فردی به عنوان منبعی برای رسیدن به دانش است. ۴- سرعت اکتساب دانش: افراد باور دارند یادگیری یا سریع اتفاق می افتد و یا هرگز اتفاق نمی افتد. عقیده آنان مانند این عبارت است، دانش آموزان موفق سریع یاد می گیرند. ۵- توانایی ذاتی: در یک طرف پیوستار باور به توانایی ثابت هنگام تولد و در طرف دیگر پیوستار مهارت های یادگرفتنی قرار دارد (بوئل و الکساندر، ۲۰۰۱؛ به نقل از معنوی پور، حسنی و رفیعی، ۱۳۹۱).

ب) **شایستگی های هیجانی-اجتماعی:** اشاره به مجموع دانش، نگرش و مهارت های ضروری دارد که هر فرد در ابعاد رشد هیجانی و اجتماعی خود برای پاسخویی به نیازها و انتظارات شخصی و غیر شخصی باید آنها را داشته باشند. مفهوم شایستگی های هیجانی-اجتماعی پنج طبقه اصلی قابلیت ها را تشکیل می دهند که عبارتند از: خودآگاهی، آگاهی اجتماعی، مهارت های

ارتباطی، تصمیم گیری مسئولانه، خود کنترلی (کولهو، سوسا و مارچنت، ۲۰۱۵؛ به نقل از مکرم، کاظمی و تکلوی، ۱۴۰۰). شایستگی هیجانی توانمندی است که به چگونگی شناسایی، ابراز، ادراک، تنظیم و به کارگیری هیجان های خود و دیگران اشاره دارد (براسو، گریگوری، بوردو و میکولاج زاک، ۲۰۱۳؛ به نقل از آربزی و فضیلت پور، ۱۴۰۱). مطالعات نشان داده اند که مهارت های شناختی مانند کنترل تکانه و حل مسئله معادل شایستگی هیجان می باشند. آموزش مهارت های شایستگی-هیجانی موجب افزایش مهارت در حل مسئله اجتماعی می شود، شایستگی هیجانی و حل مسئله اجتماعی در ساختار روان شناختی مثبت هستند که از دو مؤلفه هیجان و شناختی-رفتاری ترکیب شده اند و شالوده ای برای افراد به وجود می آورند که برای خود شکوفایی و بهزیستی تلاش کنند. فری، هیرشتین و جازو (۲۰۰۰) در مطالعه ای نشان دادند که مهارت های هیجانی و اجتماعی قابل آموختن می باشند و از آن مهمتر این که شایستگی هیجانی-اجتماعی موجب کاهش رفتارهای پرخطرانه در جوانان و موفقیت در مدرسه می شود (نزاکتی هاشمیان، مهدیان و بخشی پور، ۱۴۰۰).

ج) بهزیستی تحصیلی: سازه بهزیستی تحصیلی از چهار بعد مرتبط با مدرسه تشکیل شده است. بعد نخست ارزش مدرسه است. ارزش مدرسه منعکس کننده میزان ارج و قداستی است که دانش آموز برای مدرسه قائل است. ویگفیلد و ایگلز (۱۹۹۲) ارزش مدرسه را به عنوان معنای ادراک شده از فرایند رفتن به مدرسه در حالت کلی تعریف کرده اند. معنای ادراک شده در بردارنده تفکر دانش آموز از جذابیت، اهمیت و قابل استفاده بودن نتایج درس خواندن و رفتن به مدرسه است. بعد دوم که به عنوان خستگی از پاسخگویی به انتظارات مدرسه، نگرش بدبینانه و گسلیده به مدرسه و احساس بی کفایتی از آموختن تعریف می شود، فرسودگی نسبت به مدرسه نامیده می شود. در این مفهوم، خستگی و بدبینی هیجانی پیش بینی کننده های اولیه عدم کفایت تحصیلی هستند. در بعد سوم، عامل رضایتمندی تحصیلی در نظر گرفته شده است که بر احساس رضایت شخصی از انتخاب مسیر و گزینه تحصیلی برای دستیابی به اهداف شخصی دلالت دارد. و در بعد چهارم، در آمیزی با کار مدرسه یا مشارکت در امور مدرسه قرار دارد که به عنوان حالت مثبت و متمرکز ذهن که با ویژگی های انرژی گذاری، پایداری توجه و دریافت مطالب همراه است، تعریف می شود. پژوهش حاضر تلاشی است در جهت شناسایی و تبیین برخی از عوامل تأثیر گذار بر بهزیستی تحصیلی از جمله باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی است.

پیشینه تجربی پژوهش

الف) پژوهش های داخلی

خسروی پور، طوسی و مظاهری پور (۱۴۰۳)، پژوهشی با عنوان "رابطه جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان با نقش میانجی انعطاف پذیری شناختی" انجام دادند. نتایج نشان داد که جهت گیری مثبت به مدرسه بر بهزیستی تحصیلی و انعطاف پذیری شناختی تأثیر مثبت و مستقیم دارد. همچنین تأثیر غیر مستقیم جهت گیری مثبت به مدرسه بر بهزیستی تحصیلی با نقش میانجی انعطاف پذیری شناختی مثبت و معنادار می باشد. خدایی و رحیمی (۱۴۰۳)، پژوهشی با عنوان "باورهای خود کارآمدی، هیجان های پیشرفت و بهزیستی تحصیلی: یک تحلیل میانجی گر" انجام دادند. یافته ها نشان داد که مدل پیشنهادی واسطه مندی نسبی هیجان های پیشرفت در رابطه باورهای خود کارآمدی تحصیلی با بهزیستی تحصیلی در دانشجویان با داده ها برازش مطلوبی داشت. مرادی؛ یاراحمدی؛ گودرزی و مرادی (۱۴۰۱)، پژوهشی با

عنوان " بررسی نقش واسطه ای خود کارآمدی تحصیلی در رابطه بین هویت تحصیلی موفق، باورهای معرفت شناختی، نیازهای اساسی روان شناختی با انگیزش پیشرفت دانش آموزان " انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد که بین هویت تحصیلی موفق، باورهای معرفت شناختی، نیازهای اساسی دانش آموزان و انگیزش تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین نتایج مؤید نقش واسطه ای خود کارآمدی در رابطه بین هویت تحصیلی موفق، باورهای معرفت شناختی، نیازهای اساسی دانش آموزان و پیشرفت تحصیلی آنهاست. آربزی و فضیلت پور (۱۴۰۱)، پژوهشی با عنوان " بررسی نقش واسطه گری شایستگی هیجانی در رابطه تاب آوری تحصیلی و بهزیستی تحصیلی " انجام دادند. نتایج نشان داد که تاب آوری تحصیلی هم به صورت مستقیم و هم به واسطه شایستگی هیجانی درون فردی قادر به پیش بینی بهزیستی تحصیلی است. در حالی که اثر واسطه ای شایستگی هیجانی بین فردی معنی دار نیست. همچنین شایستگی هیجانی درون فردی، بهزیستی تحصیلی را به صورت مثبت و معنی دار پیش بینی می کند، در صورتی که شایستگی هیجانی بین فردی قادر به پیش بینی معنی دار بهزیستی تحصیلی نیست. نزاکتی هاشمیان؛ مهدیان و بخشی پور (۱۴۰۰)، پژوهشی با عنوان " مقایسه اثر بخشی آموزش شایستگی هیجانی-اجتماعی و ذهن آگاهی بر بهزیستی تحصیلی دانش آموزان دختر متوسطه دوم " انجام دادند. نتایج نشان داد که آموزش شایستگی-هیجانی اجتماعی و ذهن آگاهی باعث افزایش بهزیستی تحصیلی در دانش آموزان دختر می شود. بین اثر بخشی آموزش شایستگی هیجانی اجتماعی و ذهن آگاهی بر بهزیستی تحصیلی تفاوت معناداری وجود ندارد. پس می توان نتیجه گرفت که آموزش شایستگی-هیجانی اجتماعی و ذهن آگاهی بر بهزیستی تحصیلی مؤثر است و تفاوتی بین میزان اثر بخشی آنها وجود ندارد. برهمن و موسیوند (۱۴۰۰)، پژوهشی با عنوان " رابطه شایستگی اجتماعی، آخرت نگری با بهزیستی مدرسه: نقش واسطه ای بلوغ عاطفی و اخلاقی نوجوانان در مدارس " انجام دادند. نتایج تحلیل نشان داد که نقش میانجی گر بلوغ اخلاقی و عاطفی در پیوند بین آخرت نگری و ادراک شایستگی و بهزیستی مدرسه، مثبت و معنی دار است و الگوی پیشنهادی ۶۵ درصد از واریانس بهزیستی مدرسه دانش آموزان را تبیین می کند.

کسا و همکاران (۲۰۲۱)، پژوهشی با عنوان رابطه گرایش همدلی به عنوان یکی از ابعاد بهزیستی تحصیلی با انعطاف پذیری شناختی و حرفه ای بودن معلمان انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد گرایش همدلی، انعطاف پذیری شناختی و حرفه ای بودن معلمان را با نرخ های مشخص پیش بینی می کند. پوتوین و همکاران (۲۰۲۱)، پژوهشی با عنوان " رابطه باورهای خودکارآمدی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان متوسطه " انجام دادند. باورهای خودکارآمدی تحصیلی بیانگر باورها و نگرش های یادگیرندگان درباره دوباره توانایی هایشان برای حصول موفقیت تحصیلی و همچنین روی آورد آنها نسبت توانایی هایشان

^{۱۶}. Kacay et al.

^{۱۷}. Putwain et al.

برای کامل کردن تکالیف تحصیلی وابسته یادگیری موفقیت آمیز درسی است. بهزیستی تحصیلی احساس خوشایند نسبت به مدرسه و یادگیری مطالب درسی و انجام تکالیف با احساس شادمانی است. توفک چی باسی و مصطفی (۲۰۲۰)، در پژوهشی با عنوان ارتباط بین جهت گیری مثبت نسبت مدرسه و بهزیستی تحصیلی دانش آموزان با میانجی گری انعطاف پذیری شناختی انجام دادند. پژوهش آنها نشان داد که انعطاف پذیری شناختی توانایی افراد در ایجاد راهبردهای ذهنی در مواجهه با موقعیت های غیر منتظره و استفاده از این راهبردها متناسب با شرایط است. همچنین انعطاف پذیری شناختی را می توان به عنوان وجود بیش از یک و چند راهبرد جایگزین در مجموعه شناختی فرد و توانایی انتخاب یک یا چند مورد از این گزینه ها را متناسب با شرایط در صورت لزوم بیان کرد. آلم و همکاران (۲۰۱۹)، پژوهشی با عنوان " بررسی رابطه جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان " انجام دادند. یافته های پژوهش آنان نشان داد که از جمله عواملی که جهت گیری مثبت نسبت مدرسه آن را تحت تأثیر قرار می دهد، بهزیستی تحصیلی دانش آموزان می باشد. جهت گیری مثبت نسبت مدرسه را می توان افکار، برنامه ها، انگیزه ها، امیدها و احساسات افراد در مورد آینده آنها دانست. تویوی و دسی (۲۰۱۶)، در پژوهشی کیفی با عنوان " شناسایی و تعیین ابعاد و مؤلفه های بهزیستی تحصیلی " دریافت که بهزیستی تحصیلی دارای مؤلفه هایی از جمله مهارت انجام تکالیف، رضایتمندی و رضایت بخشی در عملکرد و همچنین اشتیاق تحصیلی می باشد. آی پای (۲۰۱۱)، پژوهشی با عنوان " بررسی تأثیر باورهای معرفت شناختی بر فرایند آموزش و یادگیری دانش آموزان متوسطه " انجام داد. نتایج پژوهش نشان داد که باورهای معرفت شناختی بر فرایند آموزش و یادگیری تأثیر مثبت دارد و از این طریق منجر به عملکرد تحصیلی بهتر در دانش آموزان می شود.

روش پژوهش

از آنجایی که هدف اصلی این مطالعه، نقش باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی در بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره دوم متوسطه شهر ایلام بوده است؛ از این رو، روش اجرای پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی و از نظر هدف کاربردی است. جامعه آماری پژوهش حاضر، شامل کلیه دانش آموزان پسر دوره دوم متوسطه شهر ایلام در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ که بر اساس آمار دریافتی از اداره آموزش و پرورش شهرستان ایلام به تعداد ۲۳۷۱ نفر بودند. به منظور تعیین حجم نمونه، با استفاده از جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰)، تعداد ۳۵۱ نفر به عنوان نمونه انتخاب شد و به جهت جبران افت نمونه و ... ۱۰٪ بیشتر (۳۵ نفر) که مقدار به دست آمده برابر با ۳۸۶ نفر است. در مرحله بعد برای انتخاب نمونه های پژوهش، روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای استفاده گردید. در این پژوهش، پژوهشگر برای تهیه پرسشنامه پژوهشی خود اقدام به تهیه پرسشنامه آنلاین نمود. در محیط گوگل فرم پرسشنامه ها را تهیه و لینک الکترونیکی تهیه گردید و سپس ضمن

^{۱۸} Tufekcibasi & Mustafa

^{۱۹} Alm et al.

^{۲۰} Tioee & desi

دسترسی به مدارس با هماهنگی و کسب مجوزهای لازم از مسئولین، مدیران، دبیران و دریافت لیست شماره تلفن والدین و دانش آموزان، درخواست شد تا لینک پرسشنامه (۳۸۵مورد) آنلاین در کلاس خود به اشتراک بگذارند. در نهایت بعد از دریافت پرسشنامه ها و به دلیل ناقص بودن تعدادی از آنها و عدم همکاری برخی از دانش آموزان و تلاش و یادآوری زیاد پژوهشگر در تکمیل پرسشنامه ها، تعداد ۳۷۴ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل نهایی قرار گرفت.

پرسشنامه باورهای معرفت شناختی شومر (۱۹۹۰)

این پرسشنامه ابتدا در سال ۱۹۹۰ به منظور بررسی باور های معرفت شناختی دانشجویان تنظیم شد و سپس در سال ۱۹۹۲ پس از تجدید نظرهایی که در آن به عمل آمد برای بررسی باور های معرفت شناختی دانش آموزان دبیرستانی نیز مورد استفاده قرار گرفت. شومر (۱۹۹۰) پرسشنامه ۶۳ سؤالی خود را برای سنجش پنج مؤلفه معرفت شناختی پیشنهادی اش شامل؛ ساده بودن دانش (سؤالات ۲-۳-۴-۱۱-۱۶-۱۷-۱۹-۲۲-۲۳-۳۳-۳۴-۱۸-۳۵-۳۷-۳۸-۵۴-۶۳)، قطعیت دانش (سؤالات ۱-۵-۳۶-۴۰-۴۶-۷-۱۳-۳۱-۴۵-۴۶)، توانایی ذاتی در یادگیری (سؤالات ۲۶-۳۲-۴۳-۴۹-۸-۴۷-۵۵-۵۷-۴-۶۲-۲۵-۱۵)، یادگیری سریع (سؤالات ۱۰-۲۹-۳۹-۵۰-۶۰-۲۰-۲۴-۲۵-۵۱-۵۳)، خاص بودن دانش (سؤالات ۹-۲۷-۴۱-۶۱-۴۸-۳۴-۳۰-۲۱-۱۲-۴۴-۴۲) معرفی کرد. تمام گویه ها در یک مقیاس پنج درجه ای طیف لیکرت که از کاملاً مخالفم (یک) تا کاملاً موافقم (۵) رتبه بندی می شود.

میزان پایایی پرسشنامه باورهای معرفت شناختی و مؤلفه های آن در بین دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد و ۰/۸۳ بدست آمد.

پرسشنامه شایستگی های هیجانی-اجتماعی زو و جسی (۲۰۱۲)

پرسشنامه شایستگی هیجانی-اجتماعی دانش آموزان (SECQ) توسط زو و جسی^۱ (۲۰۱۲) در دانشگاه سنگاپور جهت دانش آموزان دبیرستانی هنجاریابی گردیده است و برگرفته از یافته های مرکز همکاری یادگیری هیجانی-اجتماعی آموزشگاهی^۲ (۲۰۰۸) است و دارای اعتبار بالای ۰/۷۰ گزارش شد. این پرسشنامه دارای توانایی شناسایی دانش آموزان با توانایی بالا و پایین شایستگی هیجانی-اجتماعی است. این پرسشنامه در ۲۵ ماده و در قالب ۵ بعد شامل؛ خود آگاهی (سؤال های ۱ تا ۴)، آگاهی اجتماعی (سؤال های ۵ تا ۱۰)، خود مدیریتی (سؤال های ۱۱ تا ۱۵)، مدیریت رابطه (سؤال های ۱۶ تا ۲۰)، تصمیم گیری مسئولانه (سؤال های ۲۱ تا ۲۵) می باشد که نحوه نمره گذاری بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه ای به صورت؛ ۱=کاملاً مخالفم، ۲=مخالفم، ۳=متوسط، ۴=موافقم و ۵=کاملاً موافقم است.

میزان پایایی مقیاس شایستگی های هیجانی-اجتماعی در بین دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام برابر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد و ۰/۸۶ بدست آمد.

پرسشنامه بهزیستی تحصیلی تومنین-سوینی و همکاران (۲۰۱۲)

پرسشنامه بهزیستی تحصیلی تومنین-سوینی و همکاران (۲۰۱۲) حاوی ۳۱ سؤال و چهار زیرمقیاس شامل؛ ارزش مدرسه، فرسودگی نسبت به مدرسه، رضایتمندی تحصیلی و درآمیزی با کار مدرسه و براساس طیف لیکرت ۵ نقطه ای (کاملاً مخالفم = ۱، مخالفم = ۲، نظری ندارم = ۳، موافقم = ۴، کاملاً موافقم = ۵) تنظیم و طراحی شده است. تومنین-سوینی و همکاران

^۱Zhou & Jessi

^۲CASEL

(۲۰۱۲) مقدار آلفای کرونباخ برای مؤلفه های ارزش مدرسه، فرسودگی نسبت به مدرسه، رضایتمندی تحصیلی و درآمیزی با کار مدرسه به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۹۱، ۰/۹۴ و ۰/۸۹ گزارش شده است.

میزان پایایی مقیاس بهزیستی تحصیلی تومنین - سویی و همکاران (۲۰۱۲) و مؤلفه های آن در بین دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد و ۰/۸۵ بدست آمد. بنابراین، پرسشنامه بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام در پژوهش حاضر نیز از پایایی مناسبی برخوردار بوده است.

یافته ها

قبل از تحلیل استنباطی فرضیه های پژوهش، لازم است که آزمون بررسی وضعیت نرمال بودن توزیع داده های متغیرهای پژوهش با استفاده از آزمون کلموگروف-اسمیرنف جهت داشتن شرایط استفاده از آزمون های پارامتریک بررسی شود که نتایج آن در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول (۱): خلاصه نتایج آزمون نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش

متغیر	مؤلفه ها	آماره آزمون Z	خطای آزمون (Sig.)	نتیجه
شناختی- باورهای معرفت	ساده بودن دانش	۰/۷۴۰	۰/۲۱۵	تأیید
	قطعیت دانش	۰/۷۶۰	۰/۲۱۳	تأیید
	توانایی ذاتی در یادگیری	۰/۷۳۷	۰/۲۰۳	تأیید
	یادگیری سریع	۰/۶۳۳	۰/۶۳۳	تأیید
	خاص بودن دانش	۱/۰۲۴	۰/۱۴۲	تأیید
باورهای معرفت شناختی				
تجزیه ای- بهزیستی	ارزش مدرسه	۰/۹۵۸	۰/۵۱۲	تأیید
	فرسودگی نسبت به مدرسه	۰/۹۶۹	۰/۷۴۱	تأیید
	رضایتمندی تحصیلی	۰/۹۵۸	۰/۵۱۲	تأیید
	درآمیزی با کار مدرسه	۰/۹۶۲	۰/۵۸۸	تأیید
بهزیستی تحصیلی				
شایستگی های هیجانی-اجتماعی	خودآگاهی	۰/۷۷۶	۰/۲۳۲	تأیید
	آگاهی اجتماعی	۰/۶۸۲	۰/۲۸۹	تأیید
	خودمدیریتی	۰/۶۸۲	۰/۲۸۶	تأیید
	مدیریت رابطه	۰/۹۷۲	۰/۷۹۳	تأیید
	تصمیم گیری مسئولانه	۱/۲۶۱	۰/۱۲۴	تأیید
شایستگی های هیجانی-اجتماعی				
سطح قابل قبول و مطلوب >۰/۰۵				

نتایج جدول (۱) نشان می دهد که تمام متغیرهای پژوهش (باورهای معرفت شناختی، شایستگی های هیجانی-اجتماعی و بهزیستی تحصیلی) و مؤلفه های آنها دارای مقدارخطای آزمون نرمال بزرگ تر از سطح معنی داری ۰/۰۵ می باشند. بنابراین، با اطمینان ۹۵ درصد توزیع داده های این متغیرها نرمال بوده و لذا از آزمون های پارامتری برای تحلیل داده ها و فرضیه های پژوهش می توان استفاده کرد.

فرضیه اصلی: بین باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام رابطه وجود دارد.

برای تحلیل فرضیه اصلی از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مدل رگرسیونی چندگانه استفاده شد که نتایج آن در جدول (۲) و (۳) ارائه شده است.

جدول (۲): نتایج تحلیل همبستگی پیرسون بین باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام ($P < 0/05$)

متغیر	شاخصها	باورهای معرفت شناختی	شایستگی های هیجانی-اجتماعی
بهزیستی تحصیلی	میزان همبستگی	۰/۶۶۵**	۰/۷۷۳**
	خطای آزمون (Sig)	<۰/۰۱	<۰/۰۱
	سطح معنی داری	۰/۰۵	۰/۰۵
	نتیجه	تأیید	تأیید

نتایج جدول (۲) نشان می دهد میزان همبستگی بین باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام به ترتیب برابر با ۰/۶۶۵ و ۰/۷۷۳ و میزان خطای آزمون کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ می باشد و با توجه به علامت مثبت مقادیر همبستگی نتیجه گرفته می شود که در سطح معنی داری ۰/۰۵ بین باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام رابطه معنادار و مستقیم وجود دارد. حال با توجه به وجود رابطه ی بین باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام، نتایج تحلیل رگرسیونی چندگانه در جدول (۳) ارائه شده است.

جدول (۳): نتایج تحلیل رگرسیونی چندگانه باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی بر بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام ($P < 0/05$)

نتایج آزمون همزمان ضرایب مدل رگرسیونی					
منبع تغییرات	مجموع مجذورات (SS)	درجه آزادی	میانگین مجموع مجذورات (MS)	آماره آزمون F	Sig.
رگرسیون	۱۸۶/۷۲۷	۲	۹۳/۳۶۳	-----	-----
باقیمانده	۱۱۰/۳۹۲	۳۷۱	۰/۲۹۸	۳۱۳/۷۶۹	<۰/۰۱
کل	۲۹۷/۱۱۹	۳۷۳	-----	-----	-----
نتایج آزمون تک تک ضرایب مدل رگرسیونی					
متغیر مستقل	برآورد ضرایب	خطای استاندارد برآورد ضرایب	برآورد ضرایب استاندارد شده	آماره آزمون T	خطای آزمون (Sig.)
ثابت	۰/۶۶۶	۰/۱۳۰	-----	۵/۱۳۳	<۰/۰۱
باورهای معرفت شناختی	۰/۲۳۵	۰/۰۴۳	۰/۲۴۴	۵/۵۱۱	<۰/۰۱
شایستگی های هیجانی-اجتماعی	۰/۵۵۹	۰/۰۴۱	۰/۶۰۳	۱۳/۶۵۳	<۰/۰۱
نتایج هم خطی					
متغیرهای مستقل	باورهای معرفت شناختی	شایستگی های هیجانی-اجتماعی	آماره دوربین واتسون		
Tolerance	۰/۵۱۳	۰/۵۱۳	۱/۹۳۳		
VIF	۱/۹۵۰	۱/۹۵۰	۱/۹۵۰		

نتایج آزمون دوربین-واتسون در جدول (۳) نشان دهنده عدم وجود خود همبستگی (از مفروضات مدل رگرسیونی) بین باقیمانده ها در مدل رگرسیونی چندگانه همزمان متغیرهای باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی بر

بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام می‌باشد، زیرا مقدار آماره آزمون دوربین و اتسون بین ۲/۵ تا ۱/۵ می‌باشد (۱/۹۳۳). به همین ترتیب، ارزیابی نتایج شاخصهای هم خطی چندگانه در مدل رگرسیونی چندگانه نشان می‌دهد که برای متغیرهای باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی، مقادیر تلورانس (Tolerance) مدل بزرگتر از ۰/۱ (محدوده پذیرش) و مقادیر VIF نیز بزرگتر از یک (محدوده پذیرش) می‌باشند. در نتیجه، نتایج این دو شاخص‌ها گواهی بر عدم وجود همخطی در مدل رگرسیونی چندگانه همزمان متغیرهای باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام می‌باشد.

به همین ترتیب، نتایج در جدول (۳) نشان می‌دهند که برآورد همزمان ضرایب مدل رگرسیونی باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی روی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام نمی‌تواند صفر باشد زیرا مقدار خطای معناداری بدست آمده ($<0/01$) ضرایب همزمان مدل رگرسیونی با استفاده از آزمون F کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ می‌باشد. به همین ترتیب، برآورد تک‌تک ضرایب متغیرهای مدل رگرسیونی (باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی) با استفاده از آزمون T با توجه به مقدار معناداری بدست آمده از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ کمتر می‌باشند، نمی‌توانند صفر باشند. بنابراین، با توجه به برآورد ضرایب استاندارد شده در جدول (۳)، مدل رگرسیونی چندگانه باورهای معرفت شناختی (X) و شایستگی های هیجانی-اجتماعی (Z) روی بهزیستی تحصیلی در بین دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شهر ایلام (Y) عبارت است از:

$$Y=0/666+0/235X+0/559Z \quad (1)$$

با توجه به مدل رگرسیونی (۱)، برآورد ضرایب باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی به ترتیب با مقدار مثبت ۰/۲۳۵ و ۰/۵۵۹ نشان می‌دهد با بالا بودن (پایین بودن) میزان باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی، میزان بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام کاهش (افزایش) می‌یابد. همچنین، برآورد ضرایب استاندارد شده در جدول (۳) نشان می‌دهد که شایستگی های هیجانی-اجتماعی با برآورد استاندارد ۰/۶۰۳ نسبت به باورهای معرفت شناختی با مقدار استاندارد ۰/۲۴۴ تأثیر بیشتری روی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام دارد. به همین ترتیب، با توجه به مقدار ضریب تعیین (۰/۶۲۸) در جدول (۳) نتیجه گرفته می‌شود که بهزیستی تحصیلی در بین دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام براساس باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی به میزان ۶۲/۸ درصد قابل پیش بینی و تبیین است.

فرضیه ویژه ۱: بین باورهای معرفت شناختی با بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام رابطه وجود دارد. برای تحلیل فرضیه ویژه اول از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مدل رگرسیونی استفاده شد که نتایج آن در جدول (۴) و (۵) ارائه شده است.

جدول (۴): نتایج تحلیل همبستگی پیرسون بین باورهای معرفت شناختی با بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر

ایلام ($P<0/05$)

وابسته: بهزیستی تحصیلی				متغیر
نتیجه	سطح معنی داری	خطای آزمون (Sig)	میزان همبستگی	
تأیید	۰/۰۵	$<0/01$	۰/۶۶۵**	مستقل: باورهای معرفت شناختی

نتایج جدول (۴) نشان می‌دهد میزان همبستگی بین باورهای معرفت شناختی با بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام به ترتیب برابر با ۰/۶۶۵ و میزان خطای آزمون کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ می‌باشند، در نتیجه بین باورهای معرفت شناختی با بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام رابطه معناداری وجود دارد. بنابراین، در سطح معنی داری ۰/۰۵ با توجه به علامت مثبت مقدار همبستگی نتیجه گرفته می‌شود که بین باورهای معرفت شناختی با بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام رابطه معنادار و مستقیم وجود دارد. حال با توجه به وجود رابطه‌ی بین باورهای معرفت شناختی با بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام، نتایج تحلیل رگرسیونی در جدول (۵) ارائه شده است.

جدول (۵): نتایج تحلیل رگرسیونی بین باورهای معرفت شناختی بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام ($P < 0/05$)

نتایج آزمون همزمان ضرایب مدل رگرسیونی					
منبع تغییرات	مجموع مجذورات (SS)	درجه آزادی	میانگین مجموع مجذورات (MS)	آماره آزمون F	Sig.
رگرسیون	۱۳۱/۲۶۰	۱	۱۳۱/۲۶۰	-----	-----
باقیمانده	۱۶۵/۸۵۹	۳۷۲	۰/۴۴۶	۲۹۴/۳۹۷	<۰/۰۱
کل	۲۹۷/۱۱۹	۳۷۳	-----	-----	-----
نتایج آزمون تک تک ضرایب مدل رگرسیونی					
متغیر مستقل	برآورد ضرایب	خطای استاندارد برآورد ضرایب	برآورد ضرایب استاندارد شده	آماره آزمون T	خطای آزمون (Sig.)
ثابت	۱/۲۴۸	۰/۱۵۰	-----	۸/۳۱۷	<۰/۰۱
باورهای معرفت شناختی	۰/۶۴۰	۰/۰۳۷	۰/۶۶۵	۱۷/۱۵۸	<۰/۰۱

نتایج در جدول (۵) نشان می‌دهند که برآورد همزمان ضریب مدل رگرسیونی باورهای معرفت شناختی روی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام نمی‌تواند صفر باشد زیرا مقدار خطای معناداری بدست آمده (<۰/۰۱) ضرایب همزمان مدل رگرسیونی با استفاده از آزمون F کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ می‌باشد. به همین ترتیب، برآورد ضریب متغیر مدل رگرسیونی (باورهای معرفت شناختی) با استفاده از آزمون T با توجه به مقدار معناداری بدست آمده از سطح معنی داری ۰/۰۵ کمتر می‌باشند، نمی‌توانند صفر باشند. بنابراین، با توجه به برآورد ضریب استاندارد شده در جدول (۵)، مدل رگرسیونی باورهای معرفت شناختی (X) روی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام (Y) عبارت است از:

$$Y = 1/248 + 0/640X \quad (2)$$

با توجه به مدل رگرسیونی (۲)، برآورد ضریب باورهای معرفت شناختی با مقدار مثبت ۰/۶۴۰ نشان می‌دهد با بالا بودن (پایین بودن) میزان باورهای معرفت شناختی، میزان بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام کاهش (افزایش) می‌یابد. به همین ترتیب، با توجه به مقدار ضریب تعیین (۰/۴۴۲) این متغیر در جدول (۵) نتیجه گرفته می‌شود که بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام براساس باورهای معرفت شناختی به میزان ۴۴/۲ درصد قابل پیش بینی است.

فرضیه ویژه ۲: بین شایستگی های هیجانی-اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام رابطه وجود دارد. برای تحلیل فرضیه ویژه دوم از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مدل رگرسیونی استفاده شد که نتایج آن در جدول (۶) و (۷) ارائه شده است.

جدول (۶): نتایج تحلیل همبستگی پیرسون بین شایستگی های هیجانی-اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام ($P < 0/05$)

وابسته: بهزیستی تحصیلی				متغیر
نتیجه	سطح معنی داری	خطای آزمون (Sig)	میزان همبستگی	
تأیید	۰/۰۵	<۰/۰۱	۰/۷۷۳**	مستقل: شایستگی های هیجانی-اجتماعی

نتایج جدول (۶) نشان می دهد میزان همبستگی بین شایستگی های هیجانی-اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام به ترتیب برابر با ۰/۷۷۳ و میزان خطای آزمون کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ می باشد، در نتیجه بین شایستگی های هیجانی-اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام رابطه معناداری وجود دارد. بنابراین، در سطح معنی داری ۰/۰۵ با توجه به علامت مثبت مقدار همبستگی نتیجه گرفته می شود که بین شایستگی های هیجانی-اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام رابطه معنادار و مستقیم وجود دارد. حال با توجه به وجود رابطه بین شایستگی های هیجانی-اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام، نتایج تحلیل رگرسیونی در جدول (۷) ارائه شده است.

جدول (۷): نتایج تحلیل رگرسیونی بین شایستگی های هیجانی-اجتماعی بر بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام ($P < 0/05$)

نتایج آزمون همزمان ضرایب مدل رگرسیونی					
منبع تغییرات	مجموع مجذورات (SS)	درجه آزادی	میانگین مجذورات (MS)	آماره آزمون F	Sig.
رگرسیون	۱۷۷/۶۹۱	۱	۱۷۷/۶۹۱	-----	-----
باقیمانده	۱۱۹/۴۲۸	۳۷۲	۰/۳۲۱	۵۵۳/۴۷۹	<۰/۰۱
کل	۲۹۷/۱۱۹	۳۷۳	-----	-----	-----
نتایج آزمون تک تک ضرایب مدل رگرسیونی					
متغیر مستقل	برآورد ضرایب	خطای استاندارد برآورد ضرایب	برآورد ضرایب استاندارد شده	آماره آزمون T	خطای آزمون (Sig.)
ثابت	۰/۹۷۳	۰/۱۲۲	-----	۷/۹۹۱	<۰/۰۱
شایستگی های هیجانی-اجتماعی	۰/۷۱۶	۰/۰۳۰	۰/۷۷۳	۲۳/۵۲۶	<۰/۰۱
ضریب تعیین چندگانه					۰/۵۹۸

نتایج در جدول (۷) نشان می دهند که برآورد همزمان ضریب مدل رگرسیونی شایستگی های هیجانی-اجتماعی روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام نمی تواند صفر باشد زیرا مقدار خطای معناداری بدست آمده ($< 0/01$) ضرایب همزمان مدل رگرسیونی با استفاده از آزمون F کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ می باشد. به همین ترتیب، برآورد

ضریب متغیر مدل رگرسیونی (شایستگی های هیجانی-اجتماعی) با استفاده از آزمون T با توجه به مقدار معناداری بدست آمده از سطح معنی داری ۰/۰۵ کمتر می باشند، نمی توانند صفر باشند. بنابراین، با توجه به برآورد ضریب استاندارد شده در جدول (۷)، مدل رگرسیونی شایستگی های هیجانی-اجتماعی (Z) روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام (Y) عبارت است از:

$$Y=0/973+0/716Z \quad (3)$$

با توجه به مدل رگرسیونی (۳)، برآورد ضریب شایستگی های هیجانی-اجتماعی با مقدار مثبت ۰/۷۱۶ نشان می دهد با بالا بودن (پایین بودن) میزان شایستگی های هیجانی-اجتماعی، میزان بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام کاهش (افزایش) می یابد. به همین ترتیب، با توجه به مقدار ضریب تعیین (۰/۵۹۸) این متغیر در جدول (۷) نتیجه گرفته می شود که بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام براساس شایستگی های هیجانی-اجتماعی به میزان ۵۹/۸ درصد قابل پیش بینی است.

فرضیه فرعی ۳. هر یک از مؤلفه های باورهای معرفت شناختی، بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه دوم شهر ایلام را پیش بینی می نماید.

برای تحلیل این فرضیه از تحلیل مدل رگرسیونی ساده و چندگانه استفاده شد. بدین صورت که ابتدا مدل رگرسیون تک تک مؤلفه های باورهای معرفت شناختی روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام برازش و تحلیل می شود و سپس با استفاده از مدل رگرسیون چندگانه تاثیر همزمان کلیه مؤلفه های باورهای معرفت شناختی روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام مطالعه و بررسی شده است. جدول (۸) نتایج برآورد و آزمون ضرایب استاندارد و تعیین (برای تعیین سهم هر بعد) مدل رگرسیونی ساده تک تک مؤلفه های باورهای معرفت شناختی روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام را نشان می دهد.

جدول (۸). نتایج تحلیل ضریب تعیین مدل رگرسیونی ساده تک تک مؤلفه های باورهای معرفت شناختی روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام

متغیر وابسته: بهزیستی تحصیلی						
متغیر مستقل: مؤلفه های باورهای معرفت شناختی	ضرایب استاندارد شده (Beta)	ضریب تعیین (R^2)	آماره آزمون F	خطای آزمون (Sig.)	سطح معناداری	نتیجه
ساده بودن دانش	۰/۴۵۷	۰/۲۰۹	۹۸/۳۷۴	<۰/۰۱	۰/۰۵	تأیید
قطعیت دانش	۰/۶۰۳	۰/۳۶۴	۲۱۲/۶۴۲	<۰/۰۱	۰/۰۵	تأیید
توانایی ذاتی در یادگیری	۰/۵۳۸	۰/۲۹۰	۱۵۱/۷۴۳	<۰/۰۱	۰/۰۵	تأیید
یادگیری سریع	۰/۴۳۳	۰/۱۸۷	۸۵/۶۴۹	<۰/۰۱	۰/۰۵	تأیید
خاص بودن دانش	۰/۵۶۲	۰/۳۱۶	۱۷۱/۹۹۰	<۰/۰۱	۰/۰۵	تأیید

در جدول (۸) مشاهده می شود که در سطح معنی داری ۰/۰۵، کلیه برآورد ضرایب استاندارد شده رگرسیونی مؤلفه های باورهای معرفت شناختی روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام معنادار بوده و با توجه به علامت مثبت ضرایب استاندارد شده نتیجه گرفته می شود که کلیه مؤلفه های باورهای معرفت شناختی دارای تاثیر مستقیم و معناداری روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام می باشند. که در این میان، مؤلفه "قطعیت

دانش " با مقدار ضریب استاندارد ۰/۶۰۳ و مؤلفه " یادگیری سریع " با مقدار ضریب استاندارد ۰/۴۳۳ به ترتیب دارای بیشترین و کمترین تأثیر روی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام می باشند.

به همین ترتیب، نتایج آزمون ضرایب تعیین در جدول (۸) نشان می‌دهد که کلیه ضرایب تعیین مؤلفه های باورهای معرفت شناختی روی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام معنادار می‌باشند، زیرا خطای آزمون F کلیه ضرایب کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ است. در نتیجه، با توجه به نتایج مقادیر ضریب تعیین در جدول (۸) مشاهده می‌شود که میزان سهم (پیش بینی) مؤلفه های ساده بودن دانش، قطعیت دانش، توانایی ذاتی در یادگیری، یادگیری سریع، خاص بودن دانش روی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شهر ایلام به ترتیب: ۲۰/۹، ۳۶/۴، ۲۹/۰، ۱۸/۷، ۳۱/۶ درصد می‌باشد که مؤلفه " قطعیت دانش " با مقدار ۳۶/۴ درصد دارای بیشترین سهم پیش بینی و مؤلفه " یادگیری سریع " با میزان ۱۸/۷ درصد دارای کمترین سهم پیش بینی روی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام می باشند.

جدول (۹). نتایج ضریب تعیین چندگانه مدل رگرسیونی چندگانه جهت بررسی تأثیر همزمان کلیه مؤلفه های باورهای معرفت شناختی روی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام

آماره دوربین واتسون	نتایج آزمون هم خطی مدل					
	توانایی ذاتی در یادگیری	یادگیری سریع	قطعیت دانش	ساده بودن دانش	خاص بودن دانش	معرفت شناختی
۱/۶۷۸	۰/۱۱۲	۰/۱۷۲	۰/۳۱۹	۰/۱۸۷	۰/۱۸۱	Tolerance
	۸/۹۴۶	۱۲/۲۹۳	۳/۱۳۸	۱۱/۵۳۳	۱۲/۳۶۸	VIF
نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه						
نتیجه	Sig.	آماره آزمون F	ضریب تعیین چندگانه (R^2)	معرفت شناختی		
تأیید	<۰/۰۱	۸۱/۴۸۰	۰/۵۲۵			

نتایج آزمون دوربین-واتسون در جدول (۹) نشان دهنده عدم وجود خود همبستگی (از مفروضات مدل رگرسیونی) بین باقیمانده‌ها در مدل رگرسیونی چندگانه همزمان مؤلفه های باورهای معرفت شناختی بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام می‌باشد، زیرا مقدار آماره آزمون دوربین واتسون بین ۲/۵ تا ۱/۵ می باشد (۱/۶۷۸). به همین ترتیب، ارزیابی نتایج شاخصهای هم خطی در مدل رگرسیونی چندگانه نشان می‌دهد که برای مؤلفه های باورهای معرفت شناختی، مقادیر تلورانس (Tolerance) مدل بزرگتر از ۰/۱ (محدوده پذیرش) و مقادیر VIF نیز بزرگتر از یک (محدوده پذیرش) می باشند. در نتیجه، نتایج این دو شاخص، گواهی بر عدم وجود همخطی در مدل رگرسیونی چندگانه همزمان مؤلفه های باورهای معرفت شناختی بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام می‌باشد.

به همین ترتیب، نتایج آزمون ضریب تعیین چندگانه مدل در جدول (۹) نشان می‌دهد که ضریب تعیین چندگانه مؤلفه های باورهای معرفت شناختی روی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام معنادار می‌باشند، زیرا دارای خطای آزمون F کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ است. از این رو، با توجه به مقدار ضریب تعیین چندگانه مدل (۰/۵۲۵) در

جدول (۹) نتیجه گرفته می شود که بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام براساس مؤلفه های باورهای معرفت شناختی به میزان ۵۲/۵ درصد، قابل پیش بینی است.

فرضیه فرعی ۴. هر یک از مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی، بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه دوم شهر ایلام را پیش بینی می نماید.

برای تحلیل این فرضیه از تحلیل مدل رگرسیونی ساده و چندگانه استفاده شد. بدین صورت که ابتدا مدل رگرسیون تک تک مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام برآزش و تحلیل شد و سپس با استفاده از مدل رگرسیون چندگانه تأثیر همزمان کلیه مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام مطالعه و بررسی شده است.

جدول (۱۰) نتایج برآورد و آزمون ضرایب استاندارد و تعیین (برای تعیین سهم هر بعد) مدل رگرسیونی ساده تک تک مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام را نشان می دهد. جدول (۱۰). نتایج تحلیل ضریب تعیین مدل رگرسیونی ساده تک تک مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام

متغیر وابسته: بهزیستی تحصیلی						
نتیجه	سطح معناداری	خطای آزمون (Sig.)	آماره آزمون F	ضریب تعیین (R^2)	ضرایب استاندارد شده (Beta)	متغیر مستقل: مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی
تأیید	۰/۰۵	<۰/۰۱	۱۸۱/۲۴۱	۰/۳۲۸	۰/۵۷۲	خودآگاهی
تأیید	۰/۰۵	<۰/۰۱	۳۲۱/۷۳۴	۰/۴۶۴	۰/۶۷۲	آگاهی اجتماعی
تأیید	۰/۰۵	<۰/۰۱	۳۲۵/۶۴۶	۰/۴۶۷	۰/۶۸۳	خودمدیریتی
تأیید	۰/۰۵	<۰/۰۱	۳۰۶/۶۵۱	۰/۴۵۲	۰/۶۷۲	مدیریت رابطه
تأیید	۰/۰۵	<۰/۰۱	۲۴۰/۱۳۴	۰/۳۹۲	۰/۶۲۶	تصمیم گیری مسئولانه

در جدول (۱۰) مشاهده می شود که در سطح معنی داری ۰/۰۵، کلیه برآورد ضرایب استاندارد شده رگرسیونی مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام معنادار بوده و با توجه به علامت مثبت ضرایب استاندارد شده نتیجه گرفته می شود که کلیه مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی دارای تأثیر مستقیم و معناداری روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام می باشند. که در این میان، مؤلفه "خودمدیریتی" با مقدار ضریب استاندارد ۰/۶۸۳ و مؤلفه "خودآگاهی" با مقدار ضریب استاندارد ۰/۵۷۲ به ترتیب دارای بیشترین و کمترین تأثیر روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام می باشند.

به همین ترتیب، نتایج آزمون ضرایب تعیین در جدول (۱۰) نشان می دهد که کلیه ضرایب تعیین مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام معنادار می باشند، زیرا خطای آزمون F کلیه ضرایب کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ است. در نتیجه، با توجه به نتایج مقادیر ضریب تعیین در جدول (۱۰) مشاهده می شود که میزان سهم (پیش بینی) مؤلفه های خودآگاهی، آگاهی اجتماعی، خودمدیریتی، مدیریت رابطه، تصمیم گیری مسئولانه روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام به ترتیب؛ ۳۲/۸، ۴۶/۴، ۴۶/۷، ۴۵/۲، ۳۹/۲ درصد می باشد که مؤلفه "خودمدیریتی" با مقدار ۴۶/۷ درصد دارای بیشترین سهم پیش بینی و مؤلفه "خودآگاهی" با میزان

۳۲/۸ درصد دارای کمترین سهم پیش بینی روی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام می باشند. جدول (۱۱)، نتایج ضریب تعیین چندگانه مدل رگرسیونی چندگانه جهت بررسی تأثیر همزمان کلیه مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی روی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام را نشان می دهد.

جدول (۱۱). نتایج ضریب تعیین چندگانه مدل رگرسیونی چندگانه جهت بررسی تأثیر همزمان کلیه مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی روی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام

آماره دوربین واتسون	نتایج آزمون هم خطی مدل					
	تعیین گیری مسئولانه	توان رابطه	توان توان	توان توان	توان توان	توان توان
۱/۷۰۶	۰/۱۸۵	۰/۱۳۳	۰/۱۴۳	۰/۳۴۵	۰/۱۰۲	Tolerance
	۱۱/۷۲۷	۷/۴۹۲	۶/۹۸۰	۲/۹۰۲	۷/۷۷۹	VIF
نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه						
نتیجه	Sig.	آماره آزمون F	ضریب تعیین چندگانه (R^2)	مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی		
تأیید	<۰/۰۱	۹۰/۱۸۰	۰/۵۵۱			

نتایج آزمون دوربین-واتسون در جدول (۱۱) نشان دهنده عدم وجود خود همبستگی (از مفروضات مدل رگرسیونی) بین باقیمانده ها در مدل رگرسیونی چندگانه همزمان مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام می باشد، زیرا مقدار آماره آزمون دوربین واتسون بین ۲/۵ تا ۱/۵ می باشد (۲/۰۴۹). به همین ترتیب، ارزیابی نتایج شاخصهای هم خطی در مدل رگرسیونی چندگانه نشان می دهد که برای مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی، مقادیر تلورانس (Tolerance) مدل بزرگتر از ۰/۱ (محدوده پذیرش) و مقادیر VIF نیز بزرگتر از یک (محدوده پذیرش) می باشند. در نتیجه، نتایج این دو شاخص، گواهی بر عدم وجود همخطی در مدل رگرسیونی چندگانه همزمان مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام می باشد. به همین ترتیب، نتایج آزمون ضریب تعیین چندگانه مدل در جدول (۱۱) نشان می دهد که ضریب تعیین چندگانه مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی روی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام معنادار می باشند، زیرا دارای خطای آزمون F کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ است. از این رو، با توجه به مقدار ضریب تعیین چندگانه مدل در جدول (۱۱) نتیجه گرفته می شود که بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام براساس مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی به میزان ۳۲/۴ درصد، قابل پیش بینی می باشد.

بحث و نتیجه گیری

تحلیل های توصیفی و نتایج توزیع میانگین متغیرها نشان داد که میزان باورهای معرفت شناختی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام برابر با $3/28$ است که این میزان بزرگتر از مقدار متوسط و مطلوب عدد ۳ است. به عبارتی، میزان باورهای معرفت شناختی دانش آموزان در سطح بالاتر از متوسط قرار دارد. همچنین، میزان شایستگی های هیجانی-اجتماعی دانش آموزان برابر با $3/43$ است که این میزان بزرگتر از مقدار متوسط و مطلوب عدد ۳ است. به عبارتی، میزان شایستگی های هیجانی-اجتماعی دانش آموزان در سطح بالاتر از متوسط قرار دارد. و در نهایت، میزان بهزیستی تحصیلی دانش آموزان برابر با $3/43$ است که این میزان بزرگتر از مقدار متوسط و مطلوب عدد ۳ است. به عبارتی، میزان بهزیستی تحصیلی دانش آموزان در سطح بالاتر از متوسط قرار دارد. نتایج تحلیل های آماری به طور خلاصه نشان داد، در سطح معنی داری $0/05$ ، بین باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام رابطه معنادار و مستقیم وجود دارد. همچنین، برآورد ضرایب استاندارد شده نشان داد که شایستگی های هیجانی-اجتماعی با برآورد استاندارد $0/603$ نسبت به باورهای معرفت شناختی با مقدار استاندارد $0/244$ تأثیر بیشتری روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام دارد و بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر ایلام براساس باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی به میزان $62/8$ درصد قابل پیش بینی و تبیین است.

فرضیه اصلی: بین باورهای معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی-اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه دوم شهر ایلام رابطه وجود دارد.

در مقایسه یافته های فرضیه اصلی با پژوهش های قبلی می توان گفت: یافته های این فرضیه در برخی از ابعاد و مؤلفه ها با پژوهش های خدایی و رحیمی (۱۴۰۳)؛ خسروی پور، طوسی و مظاهری پور، ۱۴۰۳؛ مرادی و همکاران، ۱۴۰۱؛ آربزی و فضیلت پور، ۱۴۰۱؛ نزاکتی هاشمیان، مهدیان و بخشی پور، ۱۴۰۰؛ مکرم، کاظمی و تکلوی، ۱۴۰۰؛ اکبر پور زنگلانی و خدایاری شوطی، ۱۴۰۰؛ برهمن و موسیوند، ۱۴۰۰؛ عبدی زرین و سلیمانی، ۱۴۰۰؛ اشرف زاده، عیسی زادگان و میکائیلی منیع، ۱۳۹۸ و ۱۳۹۷؛ شکوه و همکاران، ۱۳۹۸؛ صحرایی و همکاران، ۱۳۹۷؛ سواری، ۱۳۹۶؛ برزگر بفرویی و همکاران، ۱۳۹۴؛ خالقی نژاد و همکاران، ۱۳۹۰؛ رضایی، ۱۳۹۰؛ عبادی زارع، ۱۳۷۸؛ کسا و همکاران، ۲۰۲۱؛ پوتوین و همکاران، ۲۰۲۱؛ واکتر، ۲۰۲۰؛ توفک چی باشی و مصطفی، ۲۰۲۰؛ آلم و همکاران، ۲۰۱۹؛ گور بوز و نارنگان، ۲۰۱۸؛ میچل و ویر تواین، ۲۰۱۸؛ توپوی و دسی، ۲۰۱۶؛ مک براید، ۲۰۱۲؛ آی پای، ۲۰۱۱ همسو و هم راستا می باشد.

در تبیین یافته های این فرضیه می توان گفت: باورهای معرفت شناختی شامل عقاید افراد درباره دانش، و راه های دستیابی به دانش است. این باورها مانند یک عدسی است که از طریق آن افراد اطلاعاتشان را تفسیر کرده، استانداردهایشان را تنظیم و برای عمل درست تصمیم گیری می کنند. در خصوص شایستگی های هیجانی-اجتماعی باید گفت: شایستگی های هیجانی-اجتماعی دارای ابعاد و معیارهایی هستند که هر معیار نیز دارای زیر معیارهای خاص خود می باشد. صاحب نظران بسیاری در خصوص شایستگی های هیجانی-اجتماعی و همچنین معیارهای آنها به بحث و بررسی همت گماشته اند. پیتنگر (۲۰۱۵) صلاحیت های اجتماعی و عاطفی را به عنوان دانش، انگیزه ها، ویژگی ها، صفات و مهارت هایی تعریف می کند که به اجرای مؤثر یا بهتر در هر شغل یا نقش معین، مربوط هستند. طبق مدل بویاتزیس، کارکنان بسیار مؤثر نباید فقط از هوش فکری و عقلانی

برخوردار باشند، بلکه باید از هوش عاطفی نیز بهره‌مند باشند. شایستگی عاطفی و اجتماعی به عنوان یکی از شاخصه‌های عملکرد موفق سازمانی شناخته شده است. ریشه اصلی این خصوصیت در تلقی مثبت افراد از خود و یا همان عزت نفس است که منجر به بهبود فعالیت‌های فردی می‌گردد. در خصوص بهزیستی تحصیلی باید گفت، تئومینین-سوائینی و همکاران (۲۰۱۲) معتقدند بهزیستی در ارتباط با بافت مدرسه یا محل آموزشی تعریف می‌شود و از مؤلفه های آن می‌توان به فقدان فرسودگی تحصیلی، درگیری تحصیلی و ارزش های تحصیلی اشاره کرد. مدارس و دانشگاه ها باید به این نکته توجه داشته باشند که نه تنها مسئول آموزش رسمی هستند بلکه در رشد همه جانبه دانش آموزان و به ویژه در آنچه که کیفیت زندگی و بهزیستی روانشناختی نامیده می‌شود نیز باید پاسخگو باشند. دانش آموزان و دانشجویان نیز نباید تلاش شان صرفاً کسب نمرات خوب باشد، بلکه آنان باید به تلاش برای خوب زندگی کردن تشویق شوند. بنابراین، نه تنها دانستن اینکه دانش آموزان بطور مداوم در معرض خطر مواجه شدن با پیشرفت تحصیلی ضعیف یا اختلال در کنش های اجتماعی و مشکلات سازگاری ناشی از اقتضاهای محیط های آموزشی قرار دارند (ورگرو همکاران، ۲۰۰۹)، بلکه دانستن اینکه آنان چه میزان رضایت، شادی و سایر ویژگی های یک زندگی خوب را در محیط مدرسه تجربه می‌کنند نیز اهمیت دارد. دانستن اینکه چرا دانش آموزان از فضاهای آموزشی رضایت ندارند و یا اینکه چرا احساس خوبی در باره خودشان و یا دنیای اجتماعی پیرامون شان ندارند به اندازه دانش ما در باره اینکه آنان تحت فشار روانی قرار گرفته و یا خطری آنها را تهدید می‌کند اهمیت دارد (شو هانگ-بین و همکاران، ۲۰۰۹). بنا بر آنچه شرح افتاد، می‌توان گفت سازه های معرفت شناختی و شایستگی های اجتماعی-هیجانی دانش آموزان نقش بسیار مهمی در بهزیستی تحصیلی آنان دارد. هر قدر سطح ادراک معرفت شناختی و شایستگی های هیجانی و اجتماعی دانش آموزان بالاتر باشد، بهزیستی تحصیلی آنها نیز ارتقاء پیدا می‌کند و سطح بهزیستی بالای دانش آموزان عملکرد و پیشرفت تحصیلی مطلوب و رضایت بخش دانش آموزان را به دنبال دارد.

فرضیه ویژه ۱. بین باورهای معرفت شناختی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه دوم شهر ایلام رابطه وجود دارد. در مقایسه یافته های فرضیه مذکور با پژوهش های قبلی می‌توان گفت: یافته های این فرضیه در برخی از ابعاد و مؤلفه ها صرفاً با پژوهش آی پای، ۲۰۱۱ همخوانی دارد و تا کنون پژوهش دیگری با این عنوان انجام نشده است. در تبیین یافته های این فرضیه می‌توان گفت: در سال های اخیر بهزیستی در موقعیت های تحصیلی مورد توجه قرار گرفته است. منظور از آن داشتن احساسات مثبت در مورد مدرسه و یادگیری های آن، احساس کنترل نسبت به تکالیف تحصیلی و علاقه به یادگیری و احساس خودکارآمدی تحصیلی است. بهزیستی تحصیلی با احساس رضایت از محیط مدرسه، فرآیند یادگیری و آموختن در ارتباط است. همچنین بهزیستی تحصیلی با اشتیاق به یادگیری، خودکارآمدی تحصیلی مرتبط دانسته شده است. پیرامون اهمیت تفکر معرفت شناختی در زمینه آموزش و یادگیری، برخی صاحب نظران همچون شومر (۱۹۹۲)، معتقدند که مطالعه باورهای معرفت شناختی می‌تواند توانایی و ظرفیت رفتن به مدرسه را تعیین نموده و به افزایش باورهای فرد درباره طبیعت دانش و یادگیری کمک می‌کند. در همین راستا هوفر (۲۰۰۱) نیز مطرح می‌کند که درک باورهای معرفت شناختی

کمک می کند تا بفهمیم چگونه مسائل علمی را حل، اطلاعات جدید را ارزیابی و همچنین تصمیمات اساسی که زندگی خود و دیگران را تحت تأثیر قرار می دهند را بگیریم. پس باید توجه داشت که باورهای معرفت شناختی و تفکر معرفت شناختی نه فقط با یادگیری مدرسه بلکه با عناصر مهم یادگیری مادام العمر در مدرسه و خارج از مدرسه ارتباط دارد (هوفر، ۲۰۰۱؛ به نقل از سواری، ۱۳۹۶). معلمان باید به این نکته توجه داشته باشند که توسعه باورهای معرفت شناختی، نقش مهمی در سازماندهی دانش علمی و فرصت های یادگیری دانش آموزان ایفا می کند و همچنین می تواند به عنوان یک شاخص قوی برای معلمان در جهت فهم رفتار و افکار دانش آموزان مورد استفاده قرار گیرد.

فرضیه ویژه ۲. بین شایستگی های هیجانی-اجتماعی با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه دوم شهر ایلام رابطه وجود دارد. در مقایسه یافته های این فرضیه با پژوهش های قبلی می توان گفت: یافته های این فرضیه در برخی از ابعاد و مؤلفه ها با پژوهش های (خدایی و رحیمی، ۱۴۰۳؛ آربزی و فضیلت پور، ۱۴۰۱؛ نزاکتی هاشمیان، مهدیان و بخشی پور، ۱۴۰۰؛ مکرم، کاظمی و تکلوی، ۱۴۰۰؛ برهن و موسیوند، ۱۴۰۰؛ صحرایی و همکاران، ۱۳۹۷؛ پوتوین و همکاران، ۲۰۲۱؛ واکتر، ۲۰۲۰؛ توفک چی باسی و مصطفی، ۲۰۲۰؛ آلم و همکاران، ۲۰۱۹؛ گوربوز و نارنگان، ۲۰۱۸؛ میچل و ویراتوین، ۲۰۱۸؛ توپوی و دسی، ۲۰۱۶؛ مک براید، ۲۰۱۲) همسو است. در تبیین یافته های این فرضیه می توان گفت: با توجه به اینکه هدف عمده آموزش و پرورش، اعتلای همه جانبه شخصیت فراگیران، به ویژه در ابعاد اخلاقی، روانی و اجتماعی است، برای بهبود این فرآیند، باید جو روانی- اجتماعی کلاس شایسته و بایسته باشد. یافته های پژوهشی نزاکتی هاشمیان، مهدیان و بخشی پور (۱۴۰۰)، نشان داد که آموزش شایستگی های هیجانی- اجتماعی و ذهن آگاهی بر بهزیستی تحصیلی دانش آموزان دختر متوسطه دوم ناحیه هفت شهر مشهد تأثیر داشته است. بنابراین می توان دریافت که چنانچه مدارس برنامه های خاص در راستای آموزش شایستگی های هیجانی-اجتماعی دانش آموزان داشته باشند، می توانند سطح معرفت و آگاهی و نیز شایستگی ها و توانمندی های هیجانی و اجتماعی آنها را ارتقاء دهند. شایستگی های هیجانی - اجتماعی نقش بسیار مهمی در خودکارآمدی دانش آموزان در عرصه های مختلف زندگی از جمله در تحصیل و مدرسه دارد. چنانچه دانش آموزان از سطح بالای شایستگی هیجانی- اجتماعی برخوردار باشند، نسبت به ارزش های مدرسه احساس مسئولیت می کنند. برای یادگیری و دانش اندوزی و کسب اطلاعات کافی و لازم تلاش می کنند و می دانند که با سطح بالای دانش و آگاهی می توان در دنیای متغیر و پیچیده امروزی کسب موفقیت کرد. آنها مدرسه را خانه دوم خود می دانند و همان گونه که برای اولیای خود در خانه اهمیت، ارزش و احترام قائل هستند، نسبت به اولیای مدرسه نیز با احترام برخورد خواهند کرد. آنها درخواهند یافت که بسیاری از مهارت ها و شایستگی هایی که در زندگی اجتماعی اکنون و در آینده نزدیک لازم است بدانند در مدرسه به آنها آموزش داده می شود. پس نسبت به آموزش های مدرسه با حساسیت ویژه اهمیت قائل هستند و در این راستا از هیچ کوششی دریغ نخواهند کرد. آنها برای رفتن به مدرسه و کسب علم و دانش لحظه شماری می کنند و با میل و اشتیاق فراوان امور تحصیلی را دنبال می کنند. آنها اهداف شخصی، شغلی و آینده خود را در مسیر رفتن به مدرسه و کسب علم جستجو می کنند. مدارس و برنامه های آموزشی و تربیتی آن نیز نقش ارزنده ای در بلوغ عاطفی، هیجانی، اخلاقی، اجتماعی دانش آموزان دارند. بنابراین مدارس از طریق برنامه های آموزشی خود می توانند در راستای ارتقای سطح شایستگی های هیجانی و اجتماعی و در نتیجه شادکامی، نشاط، رشد اخلاقی، هیجانی، اجتماعی، خلاقیت، خودکارآمدی، عملکرد تحصیلی و بهزیستی تحصیلی دانش آموزان نقش بسزایی داشته باشند.

فرضیه ویژه ۳. هر یک از مؤلفه های باورهای معرفت شناختی می تواند بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه دوم شهر ایلام را پیش بینی نماید. در تبیین یافته های این فرضیه می توان گفت: باورهای معرفت شناختی نقش مهمی در چگونگی یادگیری دانش آموزان، چگونگی آموزش معلمان، راهبردهای فراشناخت، تبیین و تفسیر اطلاعات و پشتکار در تکالیف تحصیلی، کنترل فرا شناخت دارند. باورهای معرفت شناختی سطح بالای دانش آموزان باعث می شود خودکارآمدی تحصیلی و عملکرد تحصیلی آنان نیز ارتقاء پیدا کند. می توان گفت که ارتباط تنگاتنگ و نزدیکی بین سطح باورهای معرفت شناختی دانش آموزان نسبت به مدرسه رفتن، پایبندی نسبت به ارزش ها و آرمان های مدرسه، درگیر شدن در تکالیف مدرسه، احساس رضایت و خرسندی از رفتن به مدرسه و انتخاب این مسیر به عنوان تنها مسیر و راهی که اهداف شخصی آنها را در زندگی تأمین می کند، وجود دارد. همان گونه که یافته های پژوهش نیز نشان داد، هر قدر سطح بینش و معرفت دانش آموزان نسبت به مدرسه و اهداف آن و به عبارتی باورهای معرفت شناختی آنان ارتقاء یابد و نیز از مهارت های عاطفی، هیجانی و اجتماعی برخوردار باشند و معلمان زمینه های رشد و توسعه این مهارت ها را در آنان ایجاد نمایند نسبت به مدرسه و اهداف آن خوش بین خواهند بود و در فعالیت و عمل خود احساس بهزیستی تحصیلی نموده و سطح عملکرد و پیشرفت تحصیلی آنان ارتقاء پیدا می کند.

فرضیه ویژه ۴. هر یک از مؤلفه های شایستگی های هیجانی-اجتماعی می تواند بهزیستی تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه دوم شهر ایلام را پیش بینی نماید. در تبیین یافته های فرضیه می توان گفت: بهزیستی به معنای قابلیت یافتن تمام استعدادهای فرد است و از تعادل میان عاطفه مثبت و منفی، رضایت مندی از زندگی ناشی می شود (دورایپا، ۲۰۱۱؛ به نقل از برهن و موسیوند، ۱۴۰۰). بسیاری از پژوهش ها نشان داده اند که خلق های شاد، توانایی تفکر برای حل مسأله به شیوه های جدید را تسهیل می کند و احساسات منفی، از توانایی تفکر انعطاف پذیر جلوگیری می کند. در حالت شادی، افراد با هم همکاری بیشتری دارند و در نتیجه رفتارهای انعطاف پذیر، حل مسأله و درک بهتر مسائل ایجاد می شود. بنابراین لازم است مدیران مدارس و معلمان نسبت به ایجاد محیطی شادی آفرین و نشاط آور برای دانش آموزان اقدام نمایند. چنانچه محیط و جوّ مدرسه نشاط آفرین و شادی بخش باشد، دانش آموزان برای ماندن در این جوّ و محیط احساس خستگی، دزدگی و افسردگی نمی کنند. برخورداری دانش آموزان از شایستگی ها و مهارت های هیجانی، عاطفی و اجتماعی مقدمه و شرط لازم بهزیستی تحصیلی دانش آموزان است. مهارت های اجتماعی فرایندهایی هستند که فرد را قادر می سازند تا رفتار دیگران را درک و پیش بینی کند، رفتارهای خود را کنترل کند و تعامل های اجتماعی خود را به شکل سازش یافته ای تنظیم نماید. مهارت های هیجانی نیز به معنای مهارت و شایستگی یک شخص در به کار گیری هیجان مثبت جهت تنظیم اعمال و روابط خود است. محیط های آموزشی نقش مهمی در مهارت ها و سازگاری اجتماعی دانش آموزان دارند. محیط آموزشی و مدرسه دانش آموزان را به منظور افزایش قدرت سازگاری و رویارویی با دنیای در حال تغییر تربیت می نمایند. در راستای یافته های پژوهش پیشنهادهای ذیل ارائه شده است:

۱- ادارات آموزش و پرورش در راستای تحقق اهداف تعلیم و تربیت در دوره متوسطه دوم، کارگاه های آموزشی با محتوای باورهای معرفت شناختی، شایستگی و مهارتهای هیجانی-اجتماعی دانش آموزان برای مدیران و معلمان مدارس برگزار نمایند و در پایان دوره با ارزشیابی صحیح از عملکرد افراد شرکت کننده در دوره برای افرادی که حداقل نمره قبولی در آزمون را کسب نموده اند گواهی دانش افزایی صادر نماید و این گواهی در ارتقای امتیازات مربوطه ازجمله رتبه بندی معلمان برای آنها مؤثر باشد.

۲- مدیران مدارس در راستای ارتقای سطح بینش و آگاهی معلمان از مدرسان مجرب و با تحصیلات عالی دانشگاهی دعوت نمایند تا با طراحی، تهیه و اجرای محتوای آموزشی با محوریت باورهای معرفت شناختی، شایستگی های هیجانی-اجتماعی و بهزیستی تحصیلی و برگزاری کارگاه های تخصصی، نگرش و مهارت معلمان را نسبت به مقوله های ذکر شده ارتقاء دهند.

۳- مشاوران مدارس و مربیان تربیتی نسبت به برگزاری نشست ها و کارگاه های آموزشی با محوریت ارتقای مهارت های هیجانی و اجتماعی دانش آموزان جهت انگیزش تحصیلی، برخورداری از مهارت های بروز صحیح هیجانات مثبت و منفی دوره نوجوانی، ارتقاء سطح باورهای معرفت شناختی دانش آموزان در راستای اهمیت و ارزش قائل شدن برای مدرسه، اهداف و برنامه های آن، پیشگیری از رفتارهای نابهنجار در محیط آموزشگاه و... اقدام نمایند.

منابع

- آربری، محسن و فضیلت پور، مسعود (۱۴۰۱). بررسی نقش واسطه گری شایستگی هیجانی در رابطه تاب آوری تحصیلی و بهزیستی تحصیلی. مجله مطالعات آموزش و یادگیری، دوره ۱۴، شماره ۲، شماره پیاپی ۸۳، صص ۷۳-۱۰۴.
- اشرف زاده، توحید؛ عیسی زادگان، علی و میکائیلی منیع، فرزانه (۱۳۹۸). الگوی علی روابط بین باورهای معرفت شناختی و مهارت های مطالعه بر عملکرد تحصیلی: نقش واسطه ای خود کارآمدی تحصیلی. فصلنامه روان شناسی تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی، سال پانزدهم، شماره ۵۳، صص ۵۱-۷۲.
- اشرف زاده، توحید؛ عیسی زادگان، علی و میکائیلی منیع، فرزانه (۱۳۹۷). رابطه ساختاری خود کارآمدی تحصیلی و باورهای معرفت شناختی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان: نقش میانجی مهارت های مطالعه. دو فصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری، سال ششم، شماره ۱۱، صص ۲۱-۴۳.
- اکبر پور زنگلانی، محمد باقر و خدایاری شوطی، سعید (۱۴۰۰). بررسی رابطه باورهای معرفت شناختی با درگیری تحصیلی و پیشرفت تحصیلی زبان انگلیسی دانش آموزان دوره متوسطه. فصلنامه چشم انداز برنامه درسی و آموزش، سال اول، شماره ۴، صص ۴۱-۵۹.
- برزگر بفرویی، مهدی؛ رحیمی، مهدی وبرزگر بفرویی، کاظم (۱۳۹۴). رابطه بین باورهای معرفت شناختی و خود کارآمدی تحصیلی دانشجو- معلمان. فصلنامه پویا در علوم تربیتی و مشاوره، دوره اول، شماره ۱، صص ۴۳-۵۰.
- برهن، مریم و موسیوند، محبوبه (۱۴۰۰). رابطه شایستگی اجتماعی، آخرت نگری با بهزیستی مدرسه: نقش واسطه ای بلوغ عاطفی و اخلاقی نوجوانان در مدارس، فصلنامه روان شناسی تربیتی، دوره ۱۷، شماره ۵۹، صص ۱۷۵-۲۱۲.
- برقی ایرانی، ز، بختی، و بگیان کوله مرزی، م، ج. (۱۳۹۴). اثر بخشی آموزش مهارت های اجتماعی مبتنی بر پردازش شناختی بر بهزیستی اجتماعی، هیجانی، روان شناختی و کاهش نشانه های کودکان دارای اختلال سلوک. فصلنامه شناخت اجتماعی، شماره ۴ (۷)، صص ۱۵۷-۱۷۶.
- حسینی، ح. قدم پور، ع. غضنفری، ف. میر دریگوند، ف. (۱۳۸۹). تأثیر آموزش مهارت های اجتماعی-هیجانی بر بهزیستی ذهنی و سازگاری تحصیلی دانش آموزان. مجله علوم حرکتی و رفتاری، ۲ (۱)، صص ۱-۹.
- خالقی نژاد، سید علی؛ بشارت، محمد علی و زمانپور، عنایت اله (۱۳۹۰). ساختار عاملی مقیاس باورهای معرفت شناختی شومر. فصلنامه اندازه گیری تربیتی، شماره ۵، سال دوم، صص ۱-۲۷.

- خدایی، علی و رحیمی، رضا (۱۴۰۳). باورهای خود کارآمدی، هیجان های پیشرفت و بهزیستی تحصیلی: یک تحلیل میانجیگر. فصلنامه روان شناسی کاربردی (در نوبت انتشار)، صفحات ۲۲-۱.
- خسروی پور، زهرا؛ طوسی، داود و مظاهری پور، فاطمه (۱۴۰۳). رابطه جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان با نقش میانجی انعطاف پذیری شناختی. فصلنامه پژوهش های کاربردی روان شناختی، دانشگاه تهران (در نوبت انتشار)، صص ۲۰-۱.
- داوری بیلندی، ص (۱۳۹۶). بررسی رابطه سرمایه روان شناختی با نگرش دانشجویان به مؤلفه های برنامه درسی و بهزیستی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گناباد. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته تحقیقات آموزشی، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور گناباد.
- ذبیحی حساری، ن.، حویزه، ز.، مختاری یوسف آباد، ا.، حسینی، ط و بهادری جهرمی، ث. (۱۳۹۸). تأثیر آموزش مهارت های اجتماعی بر بهزیستی ذهنی، ناگویی هیجانی و کفایت اجتماعی کودکان با اختلال نافرمانی مقابله ای. فصلنامه سلامت روان کودک، ۶ (۳)، ۱۴۸-۱۳۸.
- رستگار، ا.، صیف، م ح.، و مالکی، ر. (۱۳۹۷). مدل علی روابط سبک های مدیریت کلاس با بهزیستی تحصیلی با توجه به نقش واسطه ای سرمایه های روان شناختی. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۱۸ (۵)، صص ۳۸-۲۵.
- رضایی، اکبر (۱۳۹۰). پایایی و ساختار عاملی پرسشنامه باورهای معرفت شناختی. فصلنامه اندازه گیری تربیتی، صص ۷۲-۵۵.
- سواری، کریم (۱۳۹۶). اثر باورهای معرفت شناختی و ادراکات یادگیری بر عملکرد تحصیلی با میانجی گری خود کارآمدی تحصیلی. دو فصلنامه علمی-پژوهشی شناخت اجتماعی، سال ششم، شماره اول، پیاپی ۱۱، صص ۱۴۸-۱۳۰.
- شکوه، فروزان؛ رجب زاده، رضوان؛ حسینی، سید حمید؛ نامدار احمدآباد؛ حسن؛ قاسم زاده، حامد؛ جلیوند، محمد رضا و ایزدفر، علیرضا (۱۳۹۸). بررسی رابطه باورهای معرفت شناختی و راهبردهای یادگیری خود نظم دهنده در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی. مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، دوره ۱۱، شماره ۳، صص ۸۸-۷۹.
- سیفی، س.، ابراهیمی قوام، ص.، عشایری، ح.، فرخی، ن. و درتاج، ف. (۱۳۹۶). اثر یادگیری سازگار با مغز بر انعطاف پذیری شناختی و توجه انتخابی دانش آموزان. تازه های علوم شناختی، ۱۹ (۳)، ۵۰-۶۱.
- صحرائی، سهراب؛ شکری، امید؛ خانبانی، مهدی و حکیمی راد، الهام (۱۳۹۷). رابطه باورهای خود کارآمدی تحصیلی با بهزیستی تحصیلی؛ نقش واسطه ای تنیدگی تحصیلی ادراک شده و هیجانات پیشرفت. فصلنامه روان شناسی تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی، سال چهاردهم، شماره ۴۹، صص ۸۴-۵۳.
- طهماسب زاده شیخلار، د. (۱۳۹۹). رابطه معلم رهبری با سرزندگی تحصیلی، هیجانات تحصیلی و بهزیستی تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه. فصلنامه پژوهش های نوین روان شناختی، ۱ (۵۹)، صص ۱۶۹-۱۸۶.
- عبادی زارع، سعید (۱۳۷۸). رابطه باورهای معرفت شناختی با خلاقیت. مجله استعدادهای درخشان، سال هشتم، شماره ۳، صص ۳۹۵-۳۶۹.
- عبدی زرین، سهراب و سلیمانی، مجتبی (۱۴۰۰). نقش باورهای معرفت شناختی و خودکارآمدی تحصیلی در پیش بینی درگیری تحصیلی دانش آموزان. دو فصلنامه تفکر و کودک، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال دوازدهم، شماره ۱، صص ۱۸۰-۱۶۱.

عرفانی آداب، ا. (۱۳۹۷). مقایسه اثر بخشی برنامه یادگیری اجتماعی-هیجانی کودکان قوی بر تاب آوری تحصیلی، شایستگی هیجانی-اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه در دانش آموزان ابتدایی مناطق محروم و برخوردار شهر همدان. رساله دکتری، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تبریز.

فتحی آذر، ا.، گل پرور، ف.، میر نسب، م.، و واحدی، ش. (۱۳۹۵). مطالعه پدیدار شناختی مشکلات رفتاری دانش آموزان: چالش های هیجانی-اجتماعی و تحصیلی. مجله مشاوره کاربردی، ۲ (۶)، صص ۷۲-۵۳.

فرنودیان، پ.، ابوالمعالی، خ.، و هاشمیان، ک. (۱۳۹۸). پیش بینی جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه بر اساس یادگیری اجتماعی-هیجانی و رابطه والد-فرزند با میانجی گری ساختار انگیزشی، فصلنامه تعالی مشاوره و روان درمانی، ۸، صص ۷۳-۵۵.

قدم پور، ع.، حیدریانی، ل.، برزگر بفرویی، م.، و دهقان منشادی، م. (۱۳۹۷). بررسی نقش امید تحصیلی و حمایت عاطفی درک شده در پیش بینی بهزیستی تحصیلی، پژوهش در آموزش پزشکی، ۱۰ (۳)، صص ۵۳-۴۷.

کرمی، ر.، شریفی، ط.، نیکخواه، و غضنفری، ا. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر آموزش خود دلسوزی شناختی بر بهزیستی تحصیلی. راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۱۱ (۴)، صص ۲۲-۱۸.

مرادی، جیران؛ یار احمدی، یحیی؛ گودرزی، محمود و مرادی، امید (۱۴۰۱). بررسی نقش واسطه ای خودکارآمدی تحصیلی در رابطه بین هویت تحصیلی موفق، باورهای معرفت شناختی، نیازهای اساسی روان شناختی با انگیزش پیشرفت دانش آموزان. فصلنامه روان شناسی مدرسه و آموزشگاه، دوره ۱۱، شماره ۳، صص ۹۷-۸۵.

مرادی، م.، سلیمانی خشاب، ع.، شهاب زاده، ص.، صباغیان، ح.، و دهقانی زاده، م. ح. (۱۳۹۵). آزمون ساختار عاملی و سنجش همسانی درونی نسخه ایرانی پرسشنامه بهزیستی تحصیلی. فصلنامه اندازه گیری تربیتی، ۷ (۲۶)، صص ۱۴۸-۱۲۳.

مکرم، فاطمه؛ کاظمی، رضا و تکلوی، سمیه (۱۴۰۰). اثر بخشی آموزش مهارت های هیجانی-اجتماعی بر شایستگی هیجانی-اجتماعی و بهزیستی روان شناختی دختران تک والد. فصلنامه رویش روان شناسی، سال دهم، شماره ۱، پیاپی ۵۸، صص ۱۴۵-۱۵۵.

نزاکی هاشمیان، حمیده سادات؛ مهدیان، حسین و بخشی پور، ابوالفضل (۱۴۰۰). مقایسه اثر بخشی آموزش شایستگی هیجانی-اجتماعی و ذهن آگاهی بر بهزیستی تحصیلی دانش آموزان دختر متوسطه دوم. مجله سبک زندگی اسلامی، دوره ۵، شماره ۴، صص ۱۶۲-۱۷۳.

هدایت، ف.، صادق زاده، ص. (۱۳۹۹). ارتباط با مدرسه و بهزیستی تحصیلی با هیجانات تحصیلی با نقش واسطه ای سر زندگی تحصیلی. رویکردی نو بر آموزش کودکان، ۲ (۲)، صص ۲۱-۸.

Alm, S., Brolin Laftman, S., Sandahl, J., Modin, B. (2019). School effectiveness and students future orientation : A multi level analysis of upper secondary school in stockholm, Swede. 70, 62-73.

Aypay, A. (2011). The Adaptation of the Teaching- learning conceptions Questionnaire and Its Relationships with Epistemological Beliefs. Educational Sciences: Theory and Practice, 11, 1, 21-29.

Buehl, M.M., & Alexander, P.A. (2001). Motivation and performance differences in students domain-Specific epistemological beliefs. American Educational Research Journal, 42, 697-726.

- Hofer, B.K.(2004).Exploring the dimentions of personal epistemology in differing classroom contexts: Student interpretations during the first year of college. *Contemporary Educational Psychology*, 29(2), ۱۲۹-۱۶۳.
- Kacay,Z., Gungor,N.B., Soyer,F.(2021). The Mediating Role of cognitive felexibility in the Effect of Empatic Tendency on Psychology and Educational studies , 8, 1, 124-134.
- Kaptanbas-Gurbuz,E., Sezgin-Nartgun,S.(2018). Cognitive flexibility and self-efficacy levels of pedagogical formation program students. *The Journal of International Social Research*, 11(55),628-۶۴۰.
- Putwain, D.W., Schmitz, E.A., Wood, P., & Pekrun, R.(2021).The role of achievement emotions in primary school mathematics: control-value antecedents and achievement outcomes. *British Journal of Educational Psychology*, 91, 347-367.
- MC Bride, M.L.(2012). Examining ational hope, self- efficacy, and optimism as a motivational and general weel-being in a diverse educational setting. Doctoral Dissertation, University of Alabama.
- Salela- Aro, K., Upadaya,K.(2012). The school work Engagement In Ventory: Energy , dedecation, and absorption. *European Journal of Psychological Assessment*, 28, 60-67.
- Thuy- Vy, T. N., Deci, E.L.(2016).Canitebe good to set the bar high? The role of motivational regulation in moderating the Link from high standards to academic well-being learning and Individual Differences, 45,245-251.
- Tufekcibasi,S., Mustafa,S.(2020). Investigation of the Relationship between cognitive Flexibility levels and Personal Feature of university students Seda. *International Journal of Psychology and Educational Studies*. 1(1), 142-151.
- Tuominen, H., Niemivirta, M., Lonka, K., & Salmela-Aro, K.(2020). Motivation across a transition: Changes in achievement goal orientations and academic well-being from elementary to secondary school. *Learning and Individual Differences*, 79, 101-109.
- Tsai,C.C.(1998). An analysis of scientific epistemological belifs and learning orientations of Taiwanese eighth graders. *Scince Education*, 82(4),473-489.
- Vacenre , L.(2020). Comparision of levels of mental Vulnerability based on mental/Psychological well-being in adolescents, *Journal of Adolescence*,12(1), 542-550.
- Wang, X., Liu, X., Feng , T.(2021). The continuous impact of cognitive felexibility on the development of emotion understanding in children aged 4 and 5 years: A longitudinal study. *Journal of experimental child Psychology*, 2(22), 20-23.